Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 121 (16344) | 1983 оной майн 24, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА, ХАМТЫН ПОДРЯД

...ниин нютагуудта бүри хожом болотор хүйтэн байжа, ...ай хурьһэн хүсэд гэдэргүй байгаад, хабарай тарилгын хүдэлмэрие зарим тэды гэдэргэ татаа. Гол түлэб ...4—5-һаа хойшоо республикын ажахынууд эртын тарилгые эхилһэн байна.

[illegible]

...-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

...СФСР-эй ГЭР БАЙРЫН-КОММУНАЛЬНА АЖАХЫН ...АТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...байрын-коммунальна ажахын талаар габьяатай байһа... «РСФСР-эй гэр байрын-коммунальна ажахын ...хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

...на Пагма Будажаповнада — арадай депутадуудай ...дын городской Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй ...ажахын управлении гостиницын хүдэлмэрилэгшэ.

...еевич Петр Захаровичта — «Бурятремстрой» гэжэ ...нэгэдэлэй заһабарилга-барилгын 1-дэхи управ...

...-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

...-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

...ва, 1983 оной майн 19.

ТАРИЛГА-83

Репортаж

Буряадай АССР-60

БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭҺЭ ТАБИГШАД

ҮГЛӨӨНЭЙ улаан наранай уулын саанаһаа һаял гараха үедэ, үргэн талаар, хадын наруули майлаар ябахада, ямар гоёб, зүрхэ сэдьхэлдэ ямар урин байдаг бэ! Эгээл тиимэ нэгэ үглөөгүүр Хориин совхозой Ааланай отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнуудай хамтын байрада хүрэжэ ерээ һэмди. Үглөөнэй тунгалаг сэбэр агаартай үедэ полидо гарахаяа байһан тракторнуудай хүнхинөөн зэдэлжэ. Эдеэ хоолой программые бэелүүлгын түрүүшын хабарай ажалай үшөө нэгэ үдэрэй эхилһэниие соносхон гэршэлжэ байһан шэнгеэр үзэгдэнэ.

Отделениин полевой стандада совхозой ахамад агроном Владимир Касьянович Шарагуловтай хүрэжэ ерэхэдэмнай, эндэхи механизаторнууд трактор «аганнуудаа» жолоодонхой, тарилгадаа гарахаяа бэлэн болоод байгаа бэлэй.

— Манай отделениин энэ бригадын дэргэдэ партийно-комсомолой бүлэг байгуулагданхай. Тэрэнэй хүдэлмэринс хүдөө ажахын машинануудай талаар механик Александр Намсараевич Намсараев хүтэлбэрилнэ. Энэ нүхэрнай хабарай тарилгын хүдэлмэрие хараалагдаһан болзор соонь һайн шанартайгаар үнгэргэхые оролдоно. Дайралдаһан дутуу дунданууд саг дарыдаа усадхагдана. Ажалай түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ асуудалда бага бэшээр анхаралаа хандуулна, — гэжэ ахамад агроном В. К. Шарагулов хэлэхэ зуураа, — энэ удаа нёдондоной хабарай тарилгын үедэ ушарһан дутагдалнууд хараада абтаһан, зохихо хэмжээ ябуулганууд баталагдаһан байна, — гэбэ.

Тракторно-таряан ажалай бригадир Солбон Гасаранович Базардаруев, тоо бүридхэгшэ Базар Доржиевич Мухагшанов хоёртой уулзабабди. Мүнөө жэлэй хабарай тарилгын үедэ хэхэ хүдэлмэримнай ехэ. 1197 гектар газарта эртын ороохото ургамал тариха даабаримнай һайнаар, болзор соогоо хэгдэжэ байна. 591 гектар дээрэ ярса табан үдэрэй, 313 гектарта шэнисэ дүрбэн үдэрэй туршада таригдаба. ДТ-75 түхэлэй трактор жолоододог механизаторнууд коммунист Дугар Дымбуев, үнинэй тракторист Галсан Гуруев, комсомолой гэшүүд Согто ба Баир Будаевууд болон бусад онсо шалгарһан, даабаряа 110—115 процентһээ бага бэшээр дүүргэһэн байха юм.

Тарилгын шанар дээшэлүүлхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ арадай хиналтын бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, коммунист Б. Д. Мухагшанов, арадай депутадууд Д-Д. Дашибалданов, А. Мункуев гэгшэд хубитаяа эдэбхитэйгээр оруулна.

Ааланай отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын гэшүүд мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, хоёр дахин түрүү һуури эзэлжэ, совхозой дирекциин, парткомой, профкомой ба ВЛКСМ-эй комитедэй дамжуулгын улаан вымпелдэ, 100 түхэригэй мүнгэн шанда хоёр дахин хүртэһэн байна.

Тарилга дээрэ хүдэлжэ ябаһан механизаторнуудай хүдэлмэриин дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдоно. Түрүү һуури эзэлэгшэдтэ зорюулагдаһан «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаһануудые партийно-комсомолой бүлэгэй гэшүүд гаргана. Тэдэнэй хүнлэлэлдэ Ажалай Алдар солын Улаан тугууд үргэгдэнэ.

Политинформаторнууд болон агитаторнууд тодорхойлогдоһон графигай ёһоор, эндэ ерэжэ, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Механизаторнуудай хамтын байра соо ариг сэбэр, дулаан. Хүнгэн бэшэ ажалай һүүлээр бэеэ угааха һайнаар тухсэрэгдэһэн бани эндэнь бии юм.

Гадна улаан булан соо сүлөө сагтаа һуужа, телевизор хараха, бильярд наадаха, радио-дамжуулга шагнаха, газетэ, журналнууд сооһоо һүүлэй һонин тухай уншаха арга боломжо бии.

Һүниниишье, үдэрэйшье халаанай туршада хүдэлжэ ябаһан механизаторнуудые тогоошон басагад Тамара Ринчинова, Ринчин-Ханда Цырендоржиева гэгшэд халуун эдеэгээр хангана. Мүн хамтынгаа байрые ходо ариг сэбэрээр, дулаанаар байлгана.

Бригадын хамаг техникэ хоёр халаанай туршада хүдэлгэгдэнэ. Энэ жэлдэ тус коллектив 500 гектар газар хахалха юм. Энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ мэнэ дүүргэхээр хүдэлжэ байна.

Ааланай механизаторнууд түрэл Буряадайнгаа АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө тэмсэн, шэн габьяатайгаар ажаллана, хабарай тарилгын хүдэлмэрие урагшатайгаар ябуулжа байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хориин район.

Газарай үрэжэл һайжаруулха

габшагай гурбан һара

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Гушан хүнһөө бүридэһэн лугомелиоративна отрядай гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ сабшалангай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэреэ улам эмхитэйгээр ябуулжа байнхай. Һүүлэй дүнгөөр Улаан-Үдын районой Оронгын совхоздо нилээд ехэ сабшалан, бэлшээри һайжаруулагдаа, 600 гектарта 200 шахуу тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа.

Хабартаа сабшалан, полидо бүхыдөө 4730 тонно наг шэбхэ гаргагдажа гараагдаа гэхэ гү, али сабшаланда 3 мянган тонно, огород дээрэ 300 тонно, парнигта 840, теплицэдэ 630 тонно наг шэбхэ зөөгдэһэн байна. Мүн энэ хугасаа соо 400 гектарай сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэгдэһэн, 20 километр утатай посхоод шэнээр баригдаһан юм. Тиихэдэ горхоной эхиндэхи гидротехническэ түхеэрэлгэнүүд сүм заһабарилагдаһан байна.

Мүнөө тус совхоздо сабшалан, бэлшээриин үрэжэл һайжаруулха культуртехническэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаһаа гадна газараа түлэг дундаа уһалжа байнхай.

Манай корр.

УҺАЛНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ ногоо ной тогтууритай баян ургаса хуряахын тула Яруунын районой «Коммунизм» колхозой луговодууд горитойхон бэлэдхэл хэһэн юм. 22 луговодһоо, 6 механизаторһаа бүридэһэн лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отряд даалгагдаһан сабшаландаа 3800 тонно наг шэбхэ гаргажа, 200,5 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна. Үбэлдөө луговодууд 225 гектар сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэһэн, гидротехническэ гурбан түхеэрэлгэ барижа, табан түхеэрэлгэ заһабарилаа юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ ЛМО-гой гэшүүд сабшалангаа түлэг уһалжа байна. Һүүлэй дүнгөөр 210 гектар сабшалан, 230 гектар бэлшээри ундалуулнхай. Тиихэдэ Түрхэлэй 240 гектар сабшалангай 150 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа юм. Һаядаа эндэ хоёр бүлүүр станцитай табан хүнһөө бүридэһэн тусхай звено тус сабшалан уһалжа захалхань. Дурсагдагша ажахын луговодууд бүхы сабшалангаа гүйсэд уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй ашаар ногоо ной баян ургаса ургуулжа, нниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө бии хүсэеэ элсүүлэн оролдоно.

Н. ДАГБАЕВ.

БОЛЗОРҺОО ХОЛО УРИД

Захааминай районой Михайловкын совхозой һаалишад, үхэршэд горитойхон илалта туйлана. Жэшээлбэл, тус ажахын үхэршэд гүрэндэ үхэрэй тарган мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые һараар урид бэелүүлһэн юм. Тиихэдэ бэлэдхэлэй пунктда һү тушааха зургаан һарынгаа түсэбые һаалишадынь амжалтатайгаар бэелүүлхэ юм.

Түсэбөө дүүргэжэ, ехэ илалта туйлагшад эндэ олон. Жэшээлбэл, түрүү һаалишад Анна Дэмбаева, Галина Будаева, Дари Дулмаева, залуушуул сооһоо Дарима Банзаракцаева, үхэршэд Максим Батуев, Валентина Донденова, Сокто Хубриков гэгшэдэй ажал магтаал солодо хүртэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой малшад, һаалишад улам эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Н. ДАМБАЕВ.

ЕХЭ АШАА ШЭРЭНЭ

Үбэлэй янгинама хүйтэнэй эхеэр, гол горходой мүльһэн хуягтаа батаар баригдахадал хадалиг Ахын районой ажахынуудта хэрэгтэй элдэб ашаа тээһэн томо автомашинанууд оёоргүй гүнзэгы жалга, хүндынүүдэй эрьеэр, орьёл үндэр хадануудай хүһөө шулуун ташалангаар аалихан дабшадаг. Тиигэжэ районой ажахынуудта жэлдээ дунда зэргээр бүхыдөө 1200 тонно ашаан шэрэгдэдэг байбал, энэнь 1700 тоннодо хүргэгдөө. Үбэлэй хүшэр хүндэ халын харгыгаар дүршэлтэй зарим жолоошод 50 гаран рейс хэһэн байна. Илангаяа «Коммунизм» колхозой жолоошон Федор Иванов, Жимба Хумаев, Цыремпил Мунконов гэгшэд хамагһаа ехэ ашаа шэрэжэ үрдеэ. Тэдэнэр Монһоо, Хүлүүгһээ гадна, мүн Улаан-Үдэһөө горитойхон ашаа абаашаһан байха юм.

В. ГАЛСАНОВ.

ГОРХОНОЙ ТУНГАЛАГ УҺААР

Сабшалан, бэлшээриин үрэжэл һайжаруулхаар соносхогдоһон габшагай гурбан һарын туршада түсэблэгдэһэн ажалаа бүхыдэнь хэжэ дүүргэхын тула Зэдын районой Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой луговодууд ехэхэн оролдолго гаргана. Ажахын лугомелиоративна оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнууд хабартаа сабшаландаа 17800 тонно наг шэбхэ зөөжэ тарааһан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ ЛМО-гой гэшүүд уһалагдадаг сабшаландаа гектарай 3 центнер хүртэхөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулна. Мүн 1400 гектар тарилгын газарта гектарай нэгэ центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Минеральна үтэгжүүлгэ поли, сабшаланда оруулха хүдэлмэридэ, лугомелиоративна отрядай хоёр трактор һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Эндэ механизаторнууд Сергей Шаракчинов, Бальжинима Аюшеев гэгшэд үдэр бүри нормоёо холо үлүүлжэ эрхимлэнэ.

Мүнөө колхозой луговодууд Дээдэ-Үшөөтэйн, Цагаатын сабшалан түлэг дундаа ундалуулна. Тэжээл үйлэдбэрилхэ цехэй хүдэмэрилэгшэд гол, горходой уһанай элбэг байһанда сабшалангаа нэгэ дахин уһалжа үрдинхэй. Газараа уһалха хүдэлмэридэ луговодууд Аркадий Ильин, Жамсаран Аюшеев, Цырендоржи Лыгденов гэгшэд шалгарна.

Дурсагдагша ажахын луговодууд газараа үтэгжүүлхэ, уһалхаһаа гадна һаянай сабшалангаа хорёолжо эхилэнхэй.

Д. НИКОЛАЕВ.

УРДЫНГАА СОЛО АЛДААГҮЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой ахалагша хонишод Иван Григорьевич Некипелов, Михаил Георгиевич Плюснин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд 100 эхэ хонин бүриһөө зуун, мүн дээшэшье хурьгадые түлжүүлжэ суурхаа бэлэй. Тэдэнэртэ «Хонин ажалай мастернууд» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, Хүндэлэлэй дипломууд барюулагдаа һэн.

Ойн баярта жэлдэ түрүү хонишод туйлаһанаа дахяад батадхажа, магтаал солодо хүртэбэ. Жэшээлбэл, Иван Некипеловэй даадаг томодхогдоһон бригадын хонишод эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлжэ, хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлээ. Нүгөөдэ Михаил Плюснинэй ударидадаг коллектив байгша ондо 610 эхэ хониһоо 625 хурьга абажа түлжүүлһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ зуутан хонишодой дурсагдагша бригаданууд зуһаландаа нүүжэ гарахаар түгэс бэлдэжэ байнхай.

В. БОРИСОВ.

Буряадай АССР 60

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүд — Москвада

НЮТАГАА БУСАБА

Москвада боложо үнгэрһэн Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсаһан манай республикын түлөөлэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ нютагаа бусаба.

Уржадэр Улаан-Үдын аэропортдо үглөөнэй 116-дахи, үдэшын 118-дахи рейснүүдээр республикымнай хүтэлбэрилхы ажалтан, ажахын түрүүшүүл, уран зохёолшод болон композиторнууд, артистнууд олоороо ерэбэ.

— Москвада болоһон олонхи уулзалгануудта хабаадалсажа, нютагайхидайнгаа бэлигтэй гүйсэдхэлгэнүүдээр омогорхожо ерэгдэбэ гээшэ. Илангаяа ниислэл хотын эрилтэ ехэтэй харагшад, шагнагшадай һайшаал, магтаалай үгэнүүдые шагнажа ябахада урматай байгаа, — гэжэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай ордено нүхэр Д. Г. Степанов хөөрэнэ.

Бүлэг уран зохёолшод самоледһоо буужа ерэбэ.

— РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретариадай заседани тон һонирхолтой байгаа, — гэжэ поэдүүд В. Петонов, А. Бадаев, Л. Тапхаев гэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Үнэхөөрөөшье, манай уран зохёолшодой тэндэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табиһан хори гаран ном мэдээжэ совет уран зохёолшод, шүүмжэлэгшэдэй һайшаалтай сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

А. А. Фадеевэй нэрэмжэтэ Уран зохёолшодой түбэй байшанда үнгэргэгдэһэн буряад поэзиин үдэшэ мүн лэ һонирхолтой байгаа.

— Тэрэ үдэшэ Цокто Номтоевичнай «Сталинградай тангариг», «Амар сайн, Днепр!» гэһэн шүлэгүүдээ ханхинаса уншажа, удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдөө, — гэжэ поэт Алексей Бадаев омогорхон хөөрэнэ. Дайшалхы утаашье, хүшэршье замаар баруулжаа дабшажа ябахадаа, Цокто Номтоев тэдэ шүлэгүүдээ бэшэһэн байгаа. Тэдэнь поэдүүд Баир Дугаровай, Владимир Липатовай һайн оршуулгаар дэмжэгдээ.

— РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбоондо болоһон үргэн ехэ хөөрэлдөөн манай зохёолшодто аша туһатай байгаа гээшэ. Илангаяа Ким Балковай «Мост», «Рубеж» гэхэ мэтэ романууд тушаа дэлгэрэнгы хэлсэлгэ болоо. Мэдээжэ уран зохёолшод Н. Е. Шундик, М. П. Шевченко, М. Колосов болон бусад нүхэд К. Балковай бэшэлгын арга шадабарида һайн сэгнэлтэ үгөө. Мүн зохёолнуудайнь геройнуудай абари зан, түхэл шэнжэ тобойсо харуулагданхай гэжэ тэмдэглээ, — гээд хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор В. Ц. Найдаков хөөрэнэ.

— Бидэ, дуушад, тон олон уулзалгануудта хабаадалсажа, буряад композиторнуудайнгаа һүүлэй үедэ бэшэһэн хүгжэмэй зохёолнуудтай ниислэлэй олониитые танилсуулжа, халуунаар угтуулаабди. Мүн ородой болон дэлхэйн хүгжэмэй классигуудай зохёолнуудые амжалтатайгаар гүйсэдхөөбди, — гэжэ Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай дуушан, РСФСР-эй габьяата артист Саян Раднаев урматайгаар мэдүүлбэ.

Б. ЖАНЧИПОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай уран зохёолшод Улаан-Үдынгөө аэропортдо буугаад ябана.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ҮДЭР БҮХЭНДЭ ҮРГЭДЭНЭ

КЕМЕРОВО. Кузбасста «Притомский» гэжэ томо совхозой бүхы таряашад бригадна подрядаар хүдэлдэг болонхой. Энээнэй эсэстэ таряалан дээгүүр хүдэлмэри эршэтэй һайнаар үнгэргэгдэнэ. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо хоёр дахин түргэнөөр тус совхоз газар уһалжа, нэгэ жэлэй ногоо ба ороохото-бобово ургамалнуудые тариһан байна. Бусадшье ажахынуудта нарядгүйгөөр хүдэлдэг бригаданууд ба звенонууд ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Область дотор 300-һаа дээшэ иимэ коллектив ороохото, силосэй ургамалнуудые тарина, хартаабха һуулгана.

КИРОВОГРАД. Кировоградска областиин таряашад гэршүүхэ тарижа дүүргэв. Үндэр баян ургаса үгэдэг Киевскэ ба Шатиловска-5 гэжэ нэгэдэхи классай үрэһэ хүрэнгөөр тарилга хэгдээ.

МИНСК. Эрхим һайн болзорто Белоруссиин таряашад саахарай свекло тарижа түгэсхөө. Болбосоруулгын томо заводуудта дүтэ шадар 52 мянган гектарһаа дээшэ плантаци нэмжынэ. Энэ талмайнь дүрбэнэй нэгэ хубида ажахын тоосооной звенонууд свёкло ургуулха юм.

КАЛИНИНГРАД. Областиин таряалан ба нуга сабшалан дээрэ ургаса хуряалга эхилээ. Намарай ургамалнуудай түрүүшын мянгаад тонно эртын силос траншейнүүдтэ хэгдээ. Хаа хаанагүй АВМ хүдэлгэгдэжэ, витаминаар баян ногооной гурил үйлэдбэрилнэ.

(ТАСС).

ЧЕК ХЭРЭГЛЭХЭДЭ ОЛЗОТОЙ

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

Хүдөөгэй ажалшадай зохёохы үүсхэл эдэбхиие дээшэлүүлгын, ороной Эдеэ хоолой программые амжалтатайгаар бэелүүлгын эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь гэхэдэ, экономикын нарин нягта тоосоон болоно. Манай колхозой бүхы һалбаринуудта бүри 1977 онһоо хойшо чек хэрэглэхэ ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ һэн. Шэнэ онол аргаар хүдэлжэ эхилхын урда тээ ажалай эмхидхэл нарижуулха талаар бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байгаа.

Нэгэдэхеэр, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые цехэй гуримаар эрхилхэ хэмжээнүүд абтаа бэлэй. Мал ажалай, таряан ажалай, барилгын хүдэлмэриин гэхэ мэтэ цехүүд тус тустаа тодорхой түсэб даабаринуудтай, гаргашын лимидтэй болоо һэн. Ажалай зүйл бүхэнэй технологи эээн ёһын тоосооной хараа доро абтаһан байха юм.

Хоёрдохёор, чек хэрэглэн тоосохо гуримые үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта нэбтэрүүлхэдээ, ажалшадые һурган бэлэдхэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ оролдоо һэмди. Ажалай ямар нэгэн участогые даажа байһан хүдэлмэришэн бүхэн үйлэдбэрилжэ байһан продукциингаа үнэ сэн болон гаргашынь хэмжээе ганса мэдэхэ бэшэ, харин алмалтын арга боломжонуудые бэдэрэн, экономикодо өөрөө нүлөө үзүүлхэ эрхэтэй болоо ха юм.

Энэ талаар баян дүршэлтэй болоһон Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой ажалай тоосооной гуримтай, шэнэ онол арга нэбтэрүүлхэ үедөө дүтэ танилсаа бэлэйбди.

Һү һаалиин фермэнүүдые тоосооной чековэ гуримда оруулһанай ашаар, продукци үйлэдбэрилгын өөрынь сэн хямдаруулжа шадаабди. Малшан бүхэн үйлэдбэридөө үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ оролдодог болоо. Гэхэтэй хамта продукциин шанар дээшэлүүлэгдэһэн байна. Шэнэ гуримаар хүдэлхын урда үйлэдбэрилэгдэһэн нэгэ центнер һүнэй үнэ сэн 60—65 түхэриг болодог һаа, нёдондо 33 түхэригтэ хүргэгдэһэн байна. (Тэжээлэй горитой хубинь районһоо гадуур бэлэдхэгдэжэ, асарагдаһан байха юм). Һүнэй тоһолигынь 3,8 процентдэ хүргэгдэһэн, 70-аад процентнь нэгэдэхи сортоор тушаагдаһан байна. Эбэртэ бодо малай үсөөн гаргалһанай ашаар үнгэрһэн жэлдэ 55 мянган түхэриг алмагдаа. Колхозой олонхи һаалишад угаа бүтээсэтэйгөөр ажаллана. Тусхайлбал, Залаанай фермын түрүү һаалишан Т. С. Закирова жэлэй туршада 20 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Харин колхозой гэшүүн бүхэн нёдондо дунда зэргээр 3100 түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байха юм.

Хонишод чековэ гуримаар ажалайнгаа тоосоое хэжэ үнинэй һуранхай. «Ямар аша үрэ үгэхэб, хэды шэнээн зөөри гаргашалагдахаб?» гэһэн бодомжотойгоор олонхи хонишод ажалдаа хандадаг болонхой. Колхозой түрүү хонишон Д. Д. Будаевагай даадаг бригада, бага гаргашатайгаар ехэ продукци абажа һуранхай. Тэдэнэр үнгэрһэн жэлдэ зуун хонин бүриһөө 131 хурьга абажа, тус бүриинь 36 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахынгаа урда тээ хурьган бүхэнһөө 1,1 килограмм ноһо хайшалаад, нэгэ толгой түлые харууһалһанайнгаа түлөө оройдоол 20 түхэриг гаргашалһан, мүн толгой бүридэ 75 түхэриг олзо оруулһан байна. Тус бригадын үйлэдбэрилһэн мяханай центнер бүхэндэ, юрэдөө, 2,6 центнер үбһэ тэжээл гаргашалагдаа юм. Харин Бадмаева, Очирова гэгшэдэй бригаданууд иимэ хэмжээнэй продукци абаһанайнгаа түлөө аяар 7,9 центнер тэжээл гаргашалһан байна бшуу. Жэшээлхэдэ, В. Очирова зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 63 хурьга түлжүүлбэ.

Коллектив бүхэндэ тусхай даабари үгтэнэ, эдэнэрэй ажалайнь түлөөһэн тарифна фондын ёһоор, урид авансаар түлэгдэнэ. Теэд түйлагдаһан үрэ дүнгүүдэй зэргээр жэлэй һүүлдэ эсэсэй тоосоон хэгдэдэг юм. Д. Д. Будаевагай даадаг старын ажал хэрэг дээрэ тоготожо хэлэхэдэ, продукци үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдаха лимит 18.127 түхэриг хараалагдаһан байгаа. Зүгөөр энэ бригадын гэшүүд өөһэдөө үбһэ тэжээл, түлеэ гэхэ мэтээ бэлдэһэн, заһабарилгын болон бусад хүдэлмэридэ гаргашалагдаһан зөөриеэ эээн ёһоор хинан арьбалжа, эсэсэй тоосооной баримтаар 6712 түхэриг алмаа. Тиигэжэ колхоздоошье, өөһэдтөөшье горитой олзо оруулһан байха юм. Хонишодой энэ бригада үдэр бүри 140 түхэригэй гэхэ гү, али жэлэй туршада 39.800 түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн габьяатай. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Дулмажап Доржитаровна Будаевагай даадаг бригада Сэлэнгын районой хонишодой дунда социалис мүрысөө үүсхэн—дэлгэрүүлжэ, эрхим дүнгүүдые түйлажа байна. Мүнөө тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 132 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлнэ. Хонин бүриһөө 5 килограмм гэхэ гү, али нёдондонойхидоо орходоо, 200 граммаар ехэ ноһо хайшалха уялгатай юм.

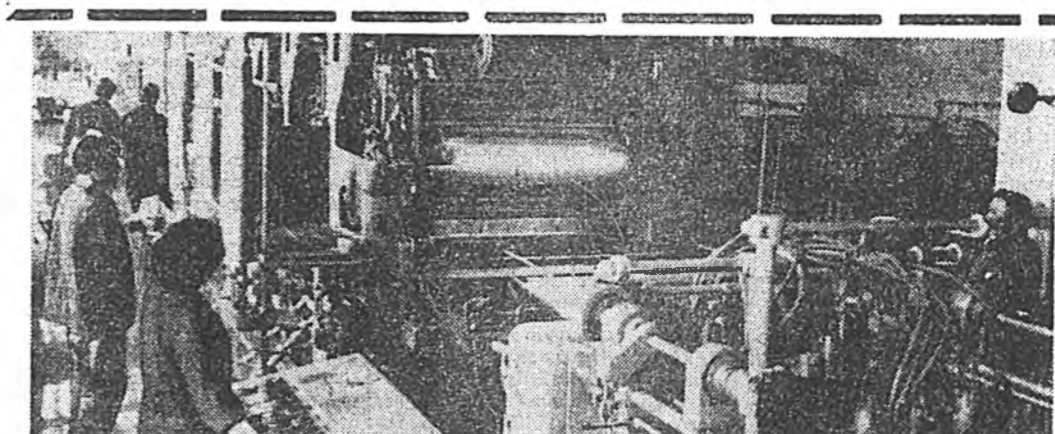
Бага гаргашатайгаар ехэ продукци абадаг хонишод ажахы дотор нилээд олошороо. Тэдэнэрэй тоодо Ж. Санжиев, Ф. Зайнулин гэгшэдые нэрлэжэ болоно.

Мал ажалайхид яһала түргөөр энэ шэнэ гуримда орожо, үйлэдбэрилһэн продукциин болон шанарай түлөө оролдодог болоо. Харин таряашад, механизаторнууд хашаншагаар бригадна подряд хэрэглэжэ эхилээ бэлэй. Ушар юуб гэхэдэ, һүүлэй табан жэлэй туршада манай эндэ ган гасуурта байдал тохёолдожо, эсэсэй продукциин ёһоор түлбэри тоосоо тодорхойлхо хэрэгтэ таарамжагүй байгаа ха юм. Тиимэһээ подрядай гурим механизаторнуудай урма зоригые ээлээгүй.

Гэбэшье ажалай тоосооной шэнэ гурим нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүд абтаа. Жэшээнь, колхоз дотор тусхай оньһожоруулагдамал звенонууд эмхидхэгдэжэ, тэдээндэ тус бүридэнь 1300—1400 гектар таряалан, 5—6 трактор шагтагалагдадаг агрегадуудтаяа болон бусад техникэ даалгагдажа үгтөө. Аккордно-шангай гуримаар тэдэнэр түлөөһэ абаад хүдэлжэ эхилһэн байна. Звено бүхэндэ продукци үйлэдбэрилхэ даабари, гаргашын лимит гэхэ мэтэ тодорхойлогдонхой. Звенонуудай бүридэл механизаторнуудай һайн дураһаа болодог. Тэжээл бэлэдхэгшэдэй звенонуудта нэбтэрүүлэгдэһэн аккордно-шангай гурим илангаяа һонирхолтой байшоо. Иимэ гуримаар хүдэлһэн 5 звеногой дундаһаа гектар бүриһөө 27 центнер үбһэ хурааһан коллектив 2446 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаһан байха юм.

Манай колхозой экономико найдамтай үндэһэ һууринда гаранхай. Чек хэрэглэжэ, ажахын тоосоо хэхэ гуримай ашаар үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы продуктнуудай үнэ сэнгынь нилээд бага болоо. Үнгэрһэн жэл 230 мянган түхэриг олзо колхозой кассада оруулагдаа юм. Мүнөө жэл бүришье ехэ амжалтатайгаар хүдэлхэ арга боломжотойбди.

С. САНЖИЕВА,
Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад экономист.

ХЭЛХЕЭ ХОЛБООШОДОЙ УЯЛГА

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ШАНГАДХАХА

Улаан-Үдын телефонно станциин коллективтэ ажалай журам ямараар сахигданаб гэһэн асуудалтайгаар бидэ тус станциин начальник Г. Б. Жамбаевада хандаһан байнабди. Экономикын, эрдэм, техникын шууд түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһан энэ үедэ хэлхеэ холбооной хүдэлмэриие эрид һайжаруулха эрилтэ табигдана. Үнэхөөрөөшье, мүнөө сагта телефонгүйгөөр алибаа хүдэлмэриие эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ гэшэ бэрхэтэй зүйл. Тиимэһээ телефон бүхэнэй ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлхын тула станциин хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргадаг байна.

— Ажалай журам тухай станциин коллективэй хамтын суглаан дээрэ шанга хөөрэлдөөн болоһон юм. Манай предприятида ажалай журам нилээд бэхижэнхэй гэжэ хэлэхэ шухала. Ажалдаа гээгдэжэ ерэхэ, хүдэлмэриин үедэ хэндэшье хэлэнгүй, табилга абангүй, ондоо тээшээ ябашаха, архидаха гэхэ мэтын ушарнууд манда огто үгы болонхой. Хераадшье үзыт. Энэ тон орёо, нарин автомат оньһожоруулгатай аппарадуудые агшан зуурын сагта орхижо болохогүй. Тиимэһээ олон хүнүүднай заахашье холодонгүй хүдэлжэ гарадаг гээшэ. Линидэ хүдэлхөөр гараһан монтёрнууд анхан архидахаяа һанадаг һэн. Тиимэшүүлтэй саг үргэлжын шанга тэмсэл ябуулһанай ашаар мүнөө нэгэшье хүдэлмэришэн ажал дээрээ һогтуугаар үзэгдэхэеэ болинхой, — гэжэ нүхэр Жамбаева хэлэбэ.

Станцида һайнаар, эрхим жэшээ харуулан хүдэлдэг хүнүүд яһала олон. Городой телефонно аппарадуудые хангажа байдаг бригада (бригадирынь С. Г. Альфер) хүн зоной магтаалда ходо хүртэдэг болонхой. Энэ бригадын гэшүүн С. Пичунов эбдэрһэн телефониие саг соонь түргэн заһаадхидаг юм. 2-дохи АТС-ые техническэ талаар хангадаг В. Т. Чихановай бригада, 3-дахи АТС-ые хангадаг Б. Ц. Цыреновэй бригада, электромонтёрнууд Г. А. Дашинимаева, кабель гагнагшад Н. Ф. Силецкий, Ю. М. Витко гэгшэд тон наряар заһабарилга хэдэг суутай. Мүн линейнэ цехэй ахалагша электромеханик А. П. Герасимчук, станционно цехэй электромонтёр Л. Л. Егорова, справочна таһагай телефонистка Н. Д. Лобкова, инженер-энергетик Ц. Д. Дымбрылов, ажалай болон дайнай ветеран Е. М. Заборский (электромонтер), үнинэй хүдэлмэришэд П. З. Исаева (электромонтер), В. И. Шептякова (ахамад бухгалтер) гэгшэдэй фото-зурагые Хүндэлэлэй самбарта харанабди.

— Город соомнай мүнөө 16 мянган телефон хүдэлнэ. Октябрьска райондо найма мянга шахуу телефон тодхогдонхой. Тиихэдэ 380 телефон-автомат табигданхай. 12 мянган автомат номертой телефонно станци Железнодорожно райондо баригдажа байнхай. Тэрэ шухала объект июниин 1-дэ ашаглалгада тушаагдаха ёһотой.

Телефон-автомадуудые хулиганууд эбдэнэ. Ооһорыень таһа татадаг, трубкыень бута сохидог, үгышье һаа, будкынь шэл тэһэ биса сохижорхидог үзэгдэлнүүд тохёолдоно. Һэшхэлээ алдаһан зарим нэгэ хүнүүд хашарһан мүнгэнэй орондо аппарат руу жэжэ түмэр хэжэрхидэгшье ушар үзэгдэдэг. Тиихэдэнь таксофон хүдэлхэеэ болишоно. Эдээнтэй шанга тэмсэл ябуулха шухала. Мүн барилгын эмхинүүд эндэ тэндэ газар малтахадаа, кабель утаһа таһа татажа, хэлхеэ холбооной хүдэлмэридэ ехэ хохидол ушаруулна бшуу, — гэжэ ахалагша экономист Э. Г. Новик манда халаглан хөөрөө һэн.

— Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула манай коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Жэшээнь, Улаан-Үдэдэ шэнэ аэровокзал баригдажа байна. Эндэ радио-релейнэ электронно түхеэрэлгэ тодхогдохо юм. Тэрэ хүдэлмэриие манай станциин мэргэжэлтэд бүтээхэ байна. — гэжэ Галина Батожаповна хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ тэмдэглээ һэн.

Тус коллектив 1983 оной дүүрэтэр 15.000 киловатт-час элшэ хүсэ алмаха, кабель, телефоной эбдэрэлгые нэгэ процентээр хороохо, техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ һуралсалда табин хүнүүдые бэлдэхэ, 30 хүниие экономическа һуралсалда хабаадуулха, городые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ 800 часай туршада хабаадалсаха гэһэн уг зорилготойгоор хүдэлжэ байна.

Н. ХАЗУЕВ.

Агропромышленна комплекс: дүй дүршэлнүүд ба түйлалтанууд

АЛАС ДУРНА ЗҮГЭЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Манай ороной зүргаа миллионһоо дээшэ дүрбэлжэн километр дайда эзэлһэн Алас-Дурна зүгэй газар айхабтар һонирхолтой юм. Хойто хубяарнь—тундра, хэтэдээ сэбдэг газар, вулканууд, урдуурнь бадма линхобо сэсэглэдэг, зэрлиг виноград ургадаг. Зарим жэлнүүдтэ һүйдхэлтэ үерэй циклонууд болон тайфунууд соношомо халуугаар һэлгэгдэдэг. Мэргэжэлтэдэй сэгнэдэгэй ёһоор, Алас Дурна зүг газар ажал эрхилхын аргагүй шахуу райондо оршодог: таарамжатай зохид байдалай үедэ муу бэшэ ургаса абтадаг, зарим тээ хаяһан үрэһэ хүрэнгөөшье бусаадаггүй юм. Мүнөө дээрэ эдеэ хоолой ехэнхи хубииень оронойнгоо ондоо районуудһаа асарна. Энэмнай ехэ гарзатай хэрэг болоно. Илангаяа газар дайдынь хэдэн мянган километрээр хэмжэгдэдэг Алас Дурна зүг ха юм. Гансахан Транссибириин түмэр харгы ажалдаа дарагдашанхай. Шэнэ огородой эдеэ, үрэ жэмэс болон эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүдые самолёдоор зөөнэ гээшэ, тиигэбэшье тэрэнэй арга боломжо баһал хизааргүй бэшэ бшуу.

Алас Дурна зүгые индустритай болгохо гээшэ саашадаа хүн зонойнь ургаха байһые гэршэлнэ. Энээнһээ сэхэ дулдыдажа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хэрэглэлгэ баһал ургаха ёһотой болоно бшуу. Энэ шухала асуудалые гансал эдеэ хоол оронойнгоо ондоо районуудһаа зөөжэ шиидхэхын аргагүй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэ тула Алас Дурнада өөрын хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ гэһэн хэмжээнүүд абтажа байнхай. Нэн түрүүн огородой эдеэн, хартаабха, мяхан, һүн, үндэгэн тухай хэлсэгдэнэ.

Үбэлэй түлэб дунда Кунашир арал дээрэхи Урда-Курильскын хүдэлмэришэдэй столоводо шэнэ ургасын помидорой салат намда асараа һэн. Энэ хаанаһааб? Эндэхи байгаа. Эндэ газар дороһоо халуун уһан гаража байдаг. Помидор, үгэрсэ, мангир, салат гэхэ мэтэ огородой эдеэ ургуулдаг, тус тустаа мянгаад дүрбэлжэн метр талмайтай хоёр теплицэ дулаасуулхаар тэрэниие тааруулан тодхонхой. Үшөө дүрбэн теплицэ барихые зохёожо байна.

Сахалин арал дээрэ, Камчаткада газарһаа гараһан халуун уһан дээрэ иимэ теплицэнүүдые барижа байнхай. Ажаллажа байдаг томо ехэ теплоцентральтай Хабаровск, Владивосток, Комсомольск-на-Амуре болон бусад ондоо промышленна түбүүд шадар теплицэтэй совхозууд бии болгогдожо байнхай. Мүнөө үедэ Хабаровска хизаарта шэл дорохи огородуудайнь талмаи 460 мянган дүрбэлжэн метрһээ дээшэ гараа юм.

Алас Дурнын Ханка нуур шадархи нугада барайгар тарижа ургуулха зоно бии болгогдожо байна. Эндэ 15 совхоз байгуулагдаад, 46 мянган гектарта барайгар ургуулна. Тиигэбэшье энэ ургамал тариха талмайе 200 мянган гектар хүрэтэр ехэ болгожо, жэлдээ 400—500 мянган тонно барайгар суглуулжа болохо гэжэ мэргэжэлтэд тоолодог юм. Уһалууриингаа гурим автомат ба полуавтомат аргада оруулжа, уһанай хэмжээе нэгэ янзаар байлгаха гээшэ ургасын хэмжээе дээшэлүүлхэ арга боломжын нэгэниинь мүн. Амар мүрэнэй эрье зубшан, хара газарнуудаарнь соя, тоһото болон белок ехэтэй ургамалнуудые ургуулжа, энээгээрээ Алас-Дурна зүг орон дотороо нэгэдэхи һуури эзэлнэ. Богони саг соо эдеэшэдэг, хүйтэндэ тэсэмгэй шэнэ сортын соя эрдэмтэд бии болгожо, тэрэниие хойто районууд руу дамжуулха арга олгоо.

Арбаад жэлэй саана, Транссибириин харгыгаар түбэй районуудһаа Хабаровск руу үндэгэ тээнхэй рефрижераторнууд ябадаг һэн. Мүнөө энэ продукцяар город өөрыгөө дүүрэн хангадаг болонхой. Хажуудахи Некрасовска тосхондо хэдэн жэлэй урдахана 150 миллион үндэгэ үйлэдбэрилхэ шубуунай фабрика баригдаа һэн. 1985 ондо энээнэй хоёрдохи ээлжээн баригдажа дүүрэхэ.

Гэрэ Некрасовкада 54 мянган гахайн оньһожоруулагдамал комплекс бодхоогдожо, жэлдээ 6,5 мянган тонно мяха үгэдэг байха. Мүнөө үедэ тэрэнэй хоёрдохи ээлжээн баригдажа байна. Жэлдээ 10,5 миллион тахяагай дальбараа дэгжээхэ хүсэтэй бройлерно болон үүлтэртэ шубуунай фабриканууд хажуудань урган бодоо. Алас Дурнын бэшэшье районуудаар түгэс оньһожоруулагданхай малай комплекснууд байгуулагдажа байна.

Алас Дурна зүг загаһаар баян юм. Тэрэ совет хүнүүдые загаһанай продукциин хахадаарнь хангадаг. Энэ чавыча, нерка, кижуч, кета, горбуша гэдэг мэдээжэ лосось түрэлэй загаһадые баридаг. Алдар суугайнь ургаха тума тэдэнэй [...] гаар баригдадаг болоно. [...] дээрэ лосось түрэлэй за[...] дай томо беложо бай[...] дэ элдэб оронуудай за[...] шадай флотилинууд тэдэн[...] барижархидаг байна. [...] горхоод руу тэдэнэй түрэ[...] хаяхаяа оросонь жэл б[...] дэ бага болонхой. Загаһ[...] ридаг колхозуудта лици[...] үгэжэ, манай засаг тэдэн[...] барилгые нилээд хизаар[...] Мүн манай гүрэн гансаш[...] заарлалгын хэмжээгээр [...] лаа түгэсхөө бэшэ юм. Мү[...] эндэ загаһа үсхэбэрилхэ [...] дууд болон тусхай загаһ[...] ажахынууд баригдажа, т[...] лосось түрэлэй загаһад[...] бэрилэгдэнэ.

Олон тоото аралнууд б[...] булан тохойнуудтай Япон[...] лай амитадай ба ургам[...] аймагуудаар баян[...] Эндэ һайн шанар[...] белок элбэгтэй марику[...] рые үсхэбэрилөө һаа, эко[...] ческа талаараа ашаг олз[...] байха һэн. Алас Дурнын [...] дорохи огородто трепанг[...] дые, далайн гребешок б[...] капуста ургуулжа эхилэн[...]

Евгений БУГАЕН[...]
АПН-эй к[...]

Хабаровск.

ОНЬҺОН МАШИНЫН АРГААР

Репортаж

Улаан-Үдын мяханай комбинадай консервын заводто хүрэжэ ерэхэдэмнай, олон тоото түхеэрэлгэ, станогуудай хүүен хүдэлхэ дуулдажа байба. Заводой комсомолой организациин секретарь М. В. Хмелёва маниие цехүүд соогуур дахуулһаар литографна цехтэ асарба. Шэрын, үшөө ямаршьеб даа нялуубтар үнэрөөр хангалтаһан энэ цех соошье шууян, хүүеэн.

— Амар сайн! — газаршамнай маниие угтажа ерэһэн хүниие мэндэшэлнэ. — Илья Петрович, танда редакциһаа, — гээд. бидэнтэй танилсуулжа:

— Цехэй начальник нүхэр Клишенко, —гэбэ.

Ямар хэрэгээр ерэһыемнай мэдэхэдээ, тэрэ маниие цех соогуураа дахуулжа, асуудалнуудтамнай харюусан, ажал хүдэлмэри тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ эхилбэ.

— Тамгалдаг тусхай машина консервын баанха болохо хабтагар сагаан түмэрые шэрдэнэ, зурана. Гоё һайхан шэрэ зурагтай баанхатай консервые үйлэдбэрилгэ бүхыдөө манай цехһээ эхитэй...

Зүб даа, баанхын гадар тала эндэл шэмэглэгдэнэ. Түбхын түрүүн уран зураашан хромолитограф хоёр даалгагдаһан зураг зурана, шэрын үнгые тааруулан, тэрэнээ угалза хээгээр шэмэглэн гоёоно, консервын ямар зүйлнүүдһээ бүридэһые бэшэнэ. Орёо нарин энэ ажалые уран зураашан Ш. А. Лилу, хромолитограф С. Ф. Кобылкин хоёр эрхим һайнаар дүүргэдэг юм.

Уран гартанай зураһан зураг тэбхэр нимгэн түмэр дээрэ олон болгон, буулгагдажа хэб зохёогдоно. Удаань тус хэбынь тамгалдаг машинада тодхогдоод, гэрэл мэтээр яларһан тэбхэр нимгэн түмэр дээрэ консервын баанхын гадар талые тамгална. Мүн консервын нялдажа, жэбэржэ гутахагүйнь тула дотор таладань лак түрхигдэнэ. Тамгалагдаһан хабтагар түмэр транспортёр линеэр саашалжа, тусхай температуратай түхеэрэлгэ соо хатаагдаад, баанхын цех руу эльгээгдэнэ.

Транспортёроор ерэһэн хабтагар түмэрые нэгэ жэгдэхэнээр тамгалжа байһан машинада дүтэлбэбди. Хубсаһанайнгаа энгэрэй гадар, хармаанда элдэб олон түлхюур хэһэн хүн машинын хүдэлхые гон анхаралтайгаар хаража байба.

—Ахамад тамгалагша Пётр Иванович Елезов гээшэ, —гэжэ цехэй начальник тэрээнтэй бидэниие танилсуулба. — Машинынгаа шүрэб бүхэниие һайн мэдэхэ дээдэ гарай мэргэжэлтэн, ажалай ветеран, шадамар бэрхэ һурган хүмүүжүүлэгшэ...

—1967 онһоо эндэ хүдэлжэ байһан хадаа дүршэлтэй болоо аабзаб даа,—гэжэ Пётр Иванович хөөрэнэ. — Мүнөө үе сагай үйлэдбэриин эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусама автомат машинаар урма баяртай хүдэлэгдэнэл гээшэ. Цехэймнай үйлэдбэри эндэһээл эхитэй ха юм даа, — гээд, тэрэ туршэгэнэн хүдэлжэ байһан машинаа тоншобо,—тиимэһээ намда тон ехэ харюусалгатай ажал даалгагданхай. Машинаа голодоһо гаргахагүйгөөр зогсолтогүй, нэгэ жэгдээр хүдэлгэхын тула дүршэл мэдэсэһээ гадна һайн анхарал хэрэгтэй. Эндэ минутаһаа байха секундыншье туршада анхаралаа һуладуулжа болохогүй.

Конвейер машина зөөлэхэнөөр туршэгэнэн, нимгэн сагаан түмэр дээрэ үнгэтэ һайхан зураг тамгална. Орёо нарин түхеэрэлгын хуби бүхэн тон тодо мэргэнээр, яаралгүйхэн шэнжэтэй аад, даамгай бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. «Нир-няр, нир-няр...» Улаан-Үдын мяханай комбинадай орон доторой, мүн хилын саагууршье мэдээжэ болоһон консервын баанханудай гадар тала нэгэ жэгдэхэнээр шэмэглэгдэнэ. Ажалай хүүеэн соо секретарь басаган шанга хоолойгоор намда хөөрэнэ:

—Завод доторнай түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөн байгша оной эхинһээ эршэдэнхэй. Жэлэй түрүүшын кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр энэ цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараа юм.

—Түрүүшын кварталаймнай түсэб 114 процент дүүргэгдээ һэн,—гэжэ цехэй начальник Илья Петрович хөөрэлдөөндэ оролсоно. —Апрелиимнайшье түсэб амжалтатай һайн дүүргэгдэнхэй. Тиигэжэ заводойнгоо түрүүшын кварталайнгаа түсэбые 32 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхон хубитаяа оруулалсаабди. Теэдшье консервэ үйлэдбэрилгын шухала шата болохо манай цехэй коллектив хамагай урда дабшаха зэргэтэй гээшэ ааб даа. Харин мүнөө харюусалгамнайшье дээшэлээ. Түрэл Буряадай республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе угтажа байхадаа, бидэ бүришье үндэр амжалта түйлажа, түрүү һуурияа алдахагүйн тула бүхы хүсөө элсүүлэн хүдэлнэбди, — гээд үгэеэ дүүргэбэ.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Литографна цех. 2. Ахамад тамгалагша П. И. Елезов.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА ОРОНХОЙ

Хүдөө ажахын ШЭНЖЭЛЭЛ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи гол жэлэй дүрбэн һара түгэсэбэ. Республикын колхоз, совхозуудай малшад оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха, адууһа малаа олошоруулха, түл түрэсэ олоор абаха түсэбөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ, түрэл республикынгаа алдарта 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, республикын ажахынууд бүхыдөө 139.440 центнер **мяха** үйлэдбэрилөө гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 478 центнерээр бага мяха абаа. Малай мяха ехээр үйлэдбэрилхэ талаар Загарайн, Улаан-Үдын, Хоринн, Хойто-Байгалай районууд яһала амжалтатай. Эдэ районууд мяха абаха жэлэйнгээ түсэбые 33 — 27 процент дүүргэһэн байна. Харин Ахын, Сэлэнгын, Захааминай, Бэшүүрэй районууд байгша оноойнгоо түсэбые энэ хугасаа соо оройдоол 5—16 процент дүүргээ.

Энэ жэлэй түрүүшын дүрбэн һарын туршада бүхыдөө 491.136 центнер **һүн** үйлэдбэрилэгдөө гэхэ гү, али жэлэй түсэб 31 процент дүүргэгдэбэ. Энэнь, нёдондонойхидо орходоо, 6 процентээр дээшээ болоно. Хойто-Байгалай, Бэшүүрэй, Хоринн, Улаан-Үдын, Хурамхаанай, Захааминай районуудай һү абаха түсэбөө 49—33 процентдэ хүргөөд байхадань, харин Ахын, Баунтын, Яруунын районуудай колхоз, совхозууд даабараа оройдоол 9—25 процент бэелүүлбэ.

Илангаяа Хойто-Байгалай, Кабанскын, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй районуудай һаалишад даалгагдаһан үнеэдэйнгээ ашаг шэмые нэмээхые оролдоо. Эдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 825—611 килограмм һү һааһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Хойто-Байгалай районой малшад дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 825 килограмм һү абаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 42 килограммаар ехэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилөө.

Ахын, Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын районууд, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һааляа ехээр доошолуулжа, жэлэйнгээ түсэбые миил 9—28 процентдэ хүргэһэн байна.

Үнгэрһэн хугасаа соо республикамнай бүхыдөө 392.701 центнер һү гүрэндэ худалдаа. Баунтын, Хурамхаанай, Баргажанай, Загарайн районуудай ажахынууд, нёдондонойхидо орходоо, һү һаалгаяа 40—28 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа.

Республикын шубуушад жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 56.186 мянган **үндэгэ** суглуулжа абаа. Тиигэжэ жэлэйнгээ түсэб 36 процент бэелүүлээ. Эндэ Загарайн бройлерно фабрикынхид урагшатай. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэбтэ даабари 44 процентдэ хүргэһэн байна.

Байгша оной түрүүшын дүрбэн һарын туршада зуун үнеэн, гунжан бүриһөө 35 **тугал түлжүүлэгдэнэ** гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо, 3294 тугал үсөөнөөр абтаа. Бэшүүрэй, Яруунын, Хяагтын районуудта тугал үсөөн абтахаһаа гадна, тэдэнэйнь аяар 13—11 процентнь гарзалуулагдаа.

Поршоонхо абаха талаар Баргажанай, Загарайн, Сэлэнгын, Бэшүүрэй районууд яһала амжалтатай. Тус районуудай ажахынуудта нёдондоной энэ үеынхиһөө һураггүй олон түл абтанхай.

Республика дотор дүн хамта 643.680 **хурьган түлжүүлэгдэнэ** гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 73 түл томо болгогдоно. Энэнь нёдондонойхиһоо 12.213 хурьгаар олон болоно. Захааминай, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Баргажанай районууд, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо, олон түл абаа. Харин Хэжэнгын, Түнхэнэй районууд зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 59—60 хурьга томо болгожо байһан аад, үшөө тэдэнэйнгээ 10—5 процентыень гарзалуулаа.

Хэрбээ үнгэрһэн жэлдэ республика дотор 3090 **унаган** абтаһан һаа, харин мүнөө 3425 унаган түлжүүлэгдэнэ гэхэ гү, али зуун гүүн бүриһөө 22 унаган томо болгогдоно. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Прибайкалиин районууд олон унага абаа.

Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада республика дотор 7688 эбэртэ бодо мал, 10206 гахай, 81551 хонин, 446 адуун **үхэл гарзада** ороһон байна. Илангаяа Яруунын, Бэшүүрэй, Хяагтын районууд үхэрөө олоор гарзалуулаа. Баргажанай, Бэшүүрэй районууд гахай; Яруунын, Сэлэнгын, Хэжэнгын районууд хонин, Яруунын, Хурамхаанай районууд адуу хоролтодо олоор оруулаа.

Зарим районуудта үбэлэй, хабарай һаранuудта малай олоор гарзалһаниие хараада абажа, бүхы үхэр, гахай, хонин болон адуунуудай харууһалга, эдеэлүүлгые мүнөө, зунай эхиндэ эрид һайжаруулха талаар хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха ёһотой. Ушарынь хадаа республика доторoo үүсхэл гаргаһан Хоринн районой малшадай урлагай мүнөө хаа хаанагүй дэмжэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй. Тиимэһээ энэ элдин дулаан сагта малаа һайнаар таргалуулжа, тэдэнэйнгээ ашаг шэмыень нэмээһэнэй ашаар мяха, һү, ноһо, үндэгэ ехээр үйлэдбэрилжэ, оронойнгоо хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангахын түлөө оролдохо гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялга мүн.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

РЯАДАЙ АССР-эй ПРЕДПРИЯТИНУУД, ЭМХИ ГААНУУД БОЛОН ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ, МҮН ТИИНА, СОВЕТ БА ПРОФСОЮЗАЙ ОРГАНУУДАЙ ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ «БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

йгал-Амарай түмэр замай барилгые ба барилгашадай ламжые хангаха талаар эрхим һайнаар хүдэлһэнэйнь СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө хүнүүдые «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһа түлөө» гэһэн медаляар шагнаха:

...ов Алексей Терентье — Хойто-Байгалай депутадуудай районедэй гүйсэдкомой гүын орлогшо.

...това Лариса Георги- Хойто-Байгалай райжнеангарск гэжэ хүшэдэй поселогой түжэлгын кассын ахаконтролер.

...ов Семен Васильеве — Буряадай АССР-нистрнүүдэй Соведэй шын орлогшо.

... Зинаида Алекнае — Северобайй арадай депутадуудской Соведэй гүй бюрогой хэрэгые ...

...ийн капитан Балда- лентина Шоеновнае то-Байгалай арадай дай районно Совегүйсэдкомой дотоодын тайһагай мүрдэг-...

...нков Михаил Ханчые — Хойто-Байрайоной хүдөө ажадуктнуудые бэлдба шанарай талаар инспектор.

...това Валентина Ива- — Северобайкальск ажалшадай ажаһуурэглэмжэ хангалгын оёдолшон.

...цева Евгения Миве — Хойто-Байгалай депутадуудай районедэй гүйсэдкомой ма-...

...б Галина Владими- — Северобайкальск нэгэдэхи дунда һур- ахалагша пионерво-...

Беляков Анатолий Михайловичые — КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь.

Власова Лариса Степановнае — Северобайкальск городой ажалшадай ажаһуудалан хэрэглэмжэ хангалгын байшангай оёдолшон.

Волощук Наталия Сергеевнае — Северобайкальск городой 2-дохи дунда һургуулиин ахалагша пионервожата.

Гаврилова Валентина Кузьминичнае — Буряадай профсоюзуудай областной Соведэй таһагай инструктор.

Гармаев Ревомир Баяровичые — республикын «Буряад үнэн» газетын редактор.

Данзанов Цыден Мункуевичые — Буряадай АССР-эй Гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Евтина Светлана Георгиевнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой гэр байрын-коммунальна ажахын управлениин банине даагша.

Елизова Галина Игнатьевнае — Госстрахай Хойто-Байгалай районно инспекциин агент.

Иванова Зоя Данзановнае — Северобайкальскын арадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой захиргаанууд хоорондын бухгалтериин ахамад бухгалтер.

Измайлова Светлана Семеновнае — Северобайкальск городой искусствын һургуулиин һуралсалай таһагые даагша.

Казанцева Нина Леонидовнае — Северобайкальск городой хэлхеэ холбооной отделениин оператор.

Катышева Тамара Иннокентьевнае — Хойто-Байгалай районой Нижнеангарскын түбэй больницын лаборант.

Ключерева Людмила Калистратовнае — Северобайкальск городой хэлхеэ холбооной отделениин контролер.

Колесова Анна Александровнае — Северобайкальск городой 2-дохи дунда һургуулиин техническэ хүдэлмэрилэгшэ.

Константинова Вера Гордеевнае — Госстрахай Хойто-Байгалай районно инспекциин агент.

Королева Мария Павловнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой гэр байрын-коммунальна ажахын управлениин гостиницын администратор.

Лукьянова Анна Нефедовнае — Хойто-Байгалай районой Нижнеангарск гэжэ хүдэлмэрилэгшэдэй поселогой аптекын ассистент.

Лыкшитов Владимир Базаровичые — КПСС-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

Миронова Клара Захаровнае — Госстрахай Хойто-Байгалай районно инспекциин агент.

Михалева Татьяна Дмитриевнае — Северобайкальск городой 2-дохи дунда һургуулиин багша.

Михалкина Галина Федоровнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой таһагые даагша.

Михнеева Людмила Ивановнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой гэр байрын-коммунальна ажахын управлениин ахалагша техник.

Модонова Елена Кирилловнае — Северобайкальск городой 2-дохи дунда һургуулиин хүмүүжүүлэгшэ.

Назаров Михаил Яковлевичые — Хойто-Байгалай коопзверопромхозой ангуушан.

Нармурзаева Турсунай Мутальевнае — Северобайкальск городой ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай парикмахер.

Ней Александр Борисовичые — Буряадай АССР-эй соёлой министерствын агитационно-соёлой бригадын методист, Северобайкальск город.

Никитенко Екатерина Васильевнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой гэр байрын-коммунальна ажахын управлениин хубсаһа угаалгын пунктын тушаан абагша.

Овчаренко Михаил Власовичые — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад ветеринарна врач.

Орлов Валерий Александровичые — «Правда» газетын Буряадай АССР-тэхи, Шэтын областьдохи тусхай корреспондент.

Пилюгина Галина Васильевнае — Хойто-Байгалай арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагай шалгагша-инспектор.

Поваренко Галина Павловнае — Северобайкальск городой хэлхеэ холбооной отделениин бэшэгүүдые илгагша.

Поздина Вера Петровнае — Северобайкальск городой ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай захил абагша.

Потапов Леонид Васильевичые — КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь.

Притчин Алексей Васильевичые — КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой инструктор.

Рыжкова Тамара Ивановнае — КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой инструктор.

Семихватский Борис Иннокентьевичые — Хойто-Байгалай районой «Северный» совхозой механик.

Симон Людмила Павловнае — Северобайкальск городой үдэшын (халаанай) 1-дэхи дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ.

Стрекаловская Ольга Николаевнае — Хойто-Байгалай районой Шэнэ-Уоянай хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша.

Тубанова Галина Батуевнае — Северобайкальск городой ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай оёдолшон.

Уланов Владимир Александровичые — КПСС-эй Буряадай обкомой таһагые даагша.

Цоктоев Лхамажап Цыбеновичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй таһагай инструктор.

Черных Николай Ивановичые — Хойто-Байгалай районой «Северный» совхозой хүдэлмэришэн.

Черныш Владимир Ильичые — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо.

Черняков Иван Давыдовичые — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь.

Швецов Валерий Николаевичые — Хойто-Байгалай арадай хиналтын районно комитедэй инспектор.

Шестакова Прасковья Степановнае — Хойто-Байгалай киносетиин дирекциин методист.

Шишмарева Людмила Георгиевнае — Хойто-Байгалай районно типографиин нормировщица.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва. 1983 оной майн 4.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЖЕНЕВЭ: ХОЁР ОНДОО ХАНДАСА

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд майн 17-до Женевэдэ һэргээгдэбэ. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ энэ тон шухала асуудалые шиидхэлгэдэ хоёр талын урдынхидал мэтэ тад ондоогоор хандадаг байһаниинь энэ үдэр элирээ.

Советскэ Союз хоёр талын адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһые наринаар сахина. Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүдые эрид шууд хороохо тухай үгээ ойлголсохо дурадхалтайгаар тэрэ үни хада хандаа һэн. Мүнөө тэдэнэй туд бүхэниинь багсаамжалхада 1000 иимэ хэрэгсэлтэй юм. Тэдэнэй тооe 300 хүрэтэр хороохые Советскэ Союз дурадхаһан байгаа. Тиихэдээ хороолгонуудай эсэстэ оройдоол 162 ракетэтэй гэхэ гү, али мүнөө НАТО-гай талада — Англи болон Францида бии байһантай адли болотор үлөөхөөр бэлэн байһанаа СССР мэдүүлээ һэн. Ракетэнүүдые абажа ябадаг самоледуудай тоогоор 138—138 болгодохо зэргэтэй.

Хэрбээ совет дурадхалай бэелүүлэгдээд байгаа гээшэ һаань, СССР ракетэнүүдтэ тодхогдон табигдаха ядерна һомо хэрэгсэлнүүдэйнгээ тоогоор үлүү болохо байна гэжэ энээндэнь американ тала буруушаалгаар харюусаба. ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин хүндэлэлдэ майн 3-да үнгэргэгдэһэн сайлалга дээрэ Ю. В. Андропов энэ буруушаалгадань дэлгэрэнгы харюу үгэһэн байгаа. «Англиин ба Франциин зохихо буу зэбсэгүүдые хараада абажа, түлхин гаргаха ракетэнүүдэй, мүн боеголовконуудай тоогоор Европодохи ядерна хүсэнүүдэй тэнсүү байха тухай үгээ ойлголсохоор бэлэнбди»,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Гэбэшье адли тэгшэ эрхын, аюулгүй байдалай гол ёһые Вашингтоной удамаршад ори таһа буруушаана бшуу. Рейганэй «забһарай вариант» гэдэгые хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай анхаралда табибаб гэжэ американ делегациие толгойлогшо П. Нитце түрүүшын үдэр Женевэдэ мэдүүлһэн байна. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, Европодо тараан тодхогдоһон ракетэнүүдэйнгээ тооe Советскэ Союзай хорооходонь, харин дутуур тодхогдохо американ хэрэгсэлнүүд, Франциин ба Англиин ядерна хүсэнүүд ойроо хүртэнгүй үлэхэ болоно. Тиихэдэнь США шэнэ ядерна ракетэнүүдээ Европодо тараан тодхохо эрхэтэй болохо байна бшуу. Энэмнай ой ухеанда орошогүй хара панаан гээшэ ааб даа. Энэнь үгээ ойлголсолгые буруу һургэжэ, энэ шалтагаанаар жэлэй һүүл багта түрүүлэн сохилто хэхэ американ шэнэ ракетнэ буу зэбсэгүүдые Баруун Европодо тодхожо табиха гэһэн зорилготой байна.

Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ али алиндань таарамжатайгаар үгээ ойлголсохо эрилтэ эб найрамдалда дуратай олониитэ эрид шууд табина. Советскэ Союзһаа дутуугүйгөөр баруунай оронуудта эб найрамдал хэрэгтэй гэжэ бүхы дэлхэй дээрэхи ушар ёһо мэдэхэ хүнүүд һайн ойлгонол. Адли тэгшэ ба аюулгүй байдалай гол ёһондо харюусаһан шиидхэбэринүүдые зохёон абахын тула манай орон шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэнэ. Энээнэй амжалта туйлахын тула нэгэл юумэн хэрэгтэй: США болон НАТО үгээ ойлголсохо харгы замай өөһэдынгөө хубиие гаталха ёһотой.

ДЭЛХЭЙН АРАДУУД ДУРАА ГУТАНА

Ливанда эсэргүү бүдүүлиг муухай ээлжээтэ ябуулгаар дэлхэйн арад түмэн дураа гутан буруушаажа байна. Холбоото Штадууд болон Израиль өөһэдын «хэлсээ» Бейрудта баадхаба. Энэнь Ливанай арад зоной эрхые бүдүүлиг муухайгаар баһамжалан доромжолһон ябадал болоно. Энэ «хэлсээн» Израилиин Ливанда дээрмэдэхы ёһоор добтолгын үрэ дүн мүн. Израилиин—американ булимтаран эзэмдэлгын эрхэ байдалда хайра гамгүйгөөр хашалта харшалалта хэжэ, Ливанай правительствын гарые эндэ табюулһан байгаа.

Ливаниие харшалан зонхилолго энэ орониие Израилиин дарлалта мүлжэлгэ доро оруулха гэһэн зорилготой. Тэрэнэй баһамжалан доромжолһон эрхэ байдалай үндэһөөр Ливанай урда хубида аюулгүй байдалай зоно байгуулагдаха. Израилиин сэрэгэйхид эндэ али бүхы аргаар захиран зонхилхо ёһотой болоно. Ливанай бэеэ дааһан байдалые бүдүүлигээр газаашалжэ, Израиль болон Холбоото Штадууд зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хизаарлахыень баадхажа, өөһэдынгөө аюулгүй байдалые хангаха гэһэн тэрэнэй үндэһэн эрхые усадхана, тэрэ ямар буу зэбсэгтэй байжа шадахаб, ямар буу зэбсэгүүдые болюулалтайб гэһэн хизаарлалта хэдэг байна. Эзэрхэг түримхэй ябуулга нэгэнтэ бэшэ хээшье һаань, Израильда ямаршье хизаарлалта табигданагүй Израилиин сэрэгүүдые, буу зэбсэгүүдые хизаарлаха эрхэ Ливанда бүри ехэ байһаниинь ойлгосотой.

Сэдьхэл бодолой ба эрхын олондо мэдээжэ гол ёһонуудые тоонгүй, Ливандахи шуһата муухай ябуулгануудаараа өөһэдыгөө бузарлаһан эзэрхэг түримхэйшүүлые дэмжэн, һайшаажа, «хэлсээнэй» авторнууд Дүтын Зүүн зүгтэ американ-израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые саашадань үргэдхэхэ аюул тохёолдуулна, өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ даһан байдалтай өөһэдын гүрэниие байгуулха талаар араб арадай эрхые бүрин доромжолно. Тэрээнһээ гадна, энэ гутамшаг муухай документ американ сэрэгүүдэй Ливанда байлгагдаһан ушарые батадхана, тэрэниие саашадань үргэдхэхэ үндэһэ һуури табина.

Эхэ орониие хубаарилан һалгааха гэһэн һэдэлгые буруушаан тэмсэхэдээ, Ливанай патриодууд американ-израилиин зонхилолгодо эсэргүү олоной хабаадалгатай жагсаалнуудые үнгэргэнэ. Бусад араб оронуудта буруушаалгын хүдэлөөнэй долгин үргэнөөр эбхэржэ байна. Ямаршье хашалта харшалалтаар Ливанай асуудалэй шиидхэгдэхэ аргагүй байһыень эдэ бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ. Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгшэдэй тэндэһээ бүрин хүсэдөөр гаргагдахадань лэ энэ орондо бодото эб найрамдал хангагдаха юм. Израилиин сэрэгүүдые үгэ дуугүйгөөр гаргахые эрилтэ табиһан ООН-ой Аюулгүйн Соведэй шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Мүн лэ тэндэ байлгагдаһан американ ба гадаадын бусад сэрэгүүд Ливанһаа гаргагдаха зэргэтэй.

Советскэ Союз ниитэ нэгэн Ливанай түлөө, тэрэнэй бэеэ даһан ба дулдыданги бэшэ байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые һэргээхын түлөө тэмсэнэ.

ВИЛЬЯМСБЕРГ ТЭЭШЭНХИ ЗАМДА

Франциин ба Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэдэй ээлжээтэ уулзалга Парижда болобо. Энэ удаада тэрэ долоон ехэ капиталис оронoй майн 28—30-да США-гай Вильямсберг хотодо болохоёо байһан экономическа зүблөөн тээшэ дабшалгын замай шухала шата болохо ёһотой гэжэ дэлхэйн олониитэ гол анхаралаа хандуулһан байгаа. Капиталис оронуудай хоорондохи орёо хёмороо зүришэлдөөе хараада абажа, Холбоото Штадууд тушаа Европын «ниитэ хандаса» абаха талаар энэ уулзалга тодорхой этигэл найдал олгохо аабза гэжэ олонхи шэнжэлэгшэд тоолоо һэн.

Вильямсберг тээшэ зам урдынхидал мэтэ орёо түбэгтэй, хүшэр хүндэ байха юм гэжэ Франциин президент Ф. Миттеранай ба ФРГ-гэй канцлер Г. Колиин хоорондохи хөөрэлдөөнүүдэй һүүлээр элирбэ. «Хэрбээ Женевэдэ боложо байһан совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй һайн үрэ дүнгүүдые үгөөгүй гээшэ һаань», дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые энэ жэлэй һүүл багта Европодо тараан тодхожо эхилхэ гэһэн НАТО-гай шиидхэбэриие правительствануудайнгаа баримталан бэелүүлхэ байһан тухай Миттеран болон Коль үгээ ойлголсожо ядабагүй.

Гэбэшье Вильямсбергдэ болохоёо байһан зүблөөнэй зүблэхэ зүйлэй гол асуудалнуудые хоёр талын зүбшэн хэлсэжэ эхилхэдэнь, ехэ ехэ капиталис оронуудай хоорондо эбсэшэгүй хёмороо зүришэлдөөтэй байһаниинь элирбэ. США-гай экономическа политика Баруун Европын оронуудта ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна гэжэ Франциин президент уулзалгын һүүлээр үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. «США-гай бюджедтэ тохёолдоһон бэрхэшээл түбэгүүдэй бодото дээрээ бидэнэртэ хохидол ушаруулжа байһаниинь хангалтагүй гэжэ тоолонобди, — гээд тэрэ мэдүүлбэ. — Долларой үнэтэй сэнтэй байлга дэлхэй дээрэхи экономическа тэнсүүриие буруу һургэнэ».

Американ долларой үнэтэй сэнтэй байлгада хабаатай асуудалнууд Вильямсбергдэ болохо уулзалга дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ ФРГ-гэй канцлер Коль зүбшөөхэ баатай болобо. Гэбэшье баруунай оронуудай бүхы валютно-финансын гуримые ойрын сагта хубилгаха тухай Франциин эрилтые дэмжэхээ тэрэ ори таһа арсаһан байна.

Худалдаа наймаанай ба хүдөө ажахын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үедэ Парижай ба Бонной хоорондохи хёмороо зүришэлдөөнэй улам орёо байһаниинь элирээ. 1982 ондо ФРГ-тэй худалдаа наймаа хэлгэдэ Франциин гарза хохидол айхабтар ехэ хэмжээндэ — 38 миллиард франкда хүрэһэн байна. Иимэ худалдаа наймаанай гурим «манай орондо тоншье таарамжагүй» байна гэжэ Франциин гадаадын худалдаа наймаанай ба туризмын министр Э. Крессон хэлэбэ. «Хэрбээ Бонндо француз эд бараан тушаа хараа бодолоо хубилгаагүй һаань, хашалта харшалалтын хэмжээнүүдээ болюулаагүй һаань, ФРГ-һээ продукци худалдажа абалгаяа Франци хизаарлаха баатай болохо байна», — гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Капиталис оронуудай экономикодо тохёолдоһон доройтон уналгаһаа гараха харгы замуудые бэдэрхын тула худалдаа наймаанай экономическа үндэһэн шухала асуудалнуудаар Вильямсбергдэ шанга тэмсэлэй болохо байһые эдэ бүгэдэ элирхэйлэн гэршэлнэ.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

Хүдэлмэришэн ангиин социальна туйлалтануудай түлөө тэмсэл дэлхэйн олон оронуудай ажалшадые нэгэдүүлнэ. Ажалгүйдэлгэ—дэлхэй дээрэ эгээл хүндэ хохидол болоно: хүгжэнги капиталис оронуудта мүнөө үедэ 30 миллион хүн ажалгүйдэнэ. «Һаналаа нэгэдэлгэ—манай хүсэн» — юрын ажалша хүнэй уряа иимэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баруун Германиин Рюссельгеймэдэхи (ФРГ) «Опель» гэжэ автозаводой хүдэлмэришэд Америкын Детройтын автомобиль бүтээгшэдтэ мүнгэ суглуулжа байна.

АП—ТАСС-ай-фото.

Арадай хиналтын булан

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛАГДАНАГҮЙ

...йнай районой ажа- газар таряалан, сабшалан уһалха, на- ...ха түхеэрэлгэнүүд ... Оронл 20,5 кило- ...ай уһалуурнин ха- ...багууд гаргагдажа, ...техническэ юрэнхы ...рэлгэ бодхоогдонхой. ...түсөөр 734 гектар ...далуулагдана. Мүн ...уһа намагтай газар 104,4 километр ута ...ууд бии байна. Тэ-...до 24,6 километр ...д, хадын үндэрһөө ...улхэ 44,9 ки-...боагууд, уһа хубаа-...9 километр ханааб ... Эдээн дээрэ ...эдэн олон тү-...ууд тодхоогдонхой. ... бүхыдөө 3452 ...газар хатаагдаһан

...н арбадахи та-... түгэсэхэ ба-...шаглалгын-мелиора-...стан (ЭМУ) байгуу-... юм. Уһалууриин, ...аалгын болон уһа-... ажахынуудай тү-...үдые ашаглалга ..., һайжаруулагда-...йнуудһаа жэл бү-...эр ургаса хуряаха ... шэнэ эмхиин ...гдаа һэн. Мүнөө ... участок (начальник ... Кузнецов) хараа ...удаа дүүргэнэгүй. ...үн, уһалагдадаг, ...даһан газар харуу-...гүй орхигдошонхой ...барилга, түхеэрэлгэ-...ическэ талаар эрил-...рюусахаяа болижо, ...дэ огто ашаглагда-...рим нютагуудта тэ-...рээ, һандараа. Мүн ...үүдые ашаглалга ...хэмжээндэ эрхилэг-...иие сэбэрлэхэ хү-...ябуулагданагүй, ка-... болон юрын бусад ...хэгдэнэгүй. Жэ-...һонгиның 570, ... 400, Дархинтын-...70 гектар талмай-...хеэрэгдэһэн ханааб, ...лта боолтонууд ха-...ээ эбдэрээ, һанда-...

...ура ЭМУ-гай кол-...үсэбтэ хараалагда-...заһабарилга-ашаглал-...хүдэлмэри эрхил-... Уһалууриин, на-...газар хатаалгын тү-...үдые шэнэдхэлгэ, ...дэ һомологдоһон ..., мүн байгша жэ-...ын кварталай мүн-...ашаглагдангүй үлэ-...айта оньһон техни-...һоо бүхы ажал ...анай урагшагүй-...ан шалтагаанииие ...хүтэлбэрилэгшэд ур-..., Харин тиихэдэ тус участогай автомашина болон бусад техникэ ондоо үйлэдбэридэ, харюусалгата бэшэ ажалда ашаглагдана. Ханааб малтадаг түхеэрэлгын, мүн ЮМЗ-6 түхэлэй экскаваторай детальнууд хулгайлагдаһан байна. Техникэ хадагалха гурим сахигданагүй. Автомашина, трактор, тусхай техникэ болон оньһон техникэ механизаторнуудай гэр байрын дэргэдэ орхигдоно.

Участогай начальник Л. П. Кузнецовой даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг ушарһаа 980 түхэриг сэнтэй тракторай прицеп үгы болоо, 1985 түхэригэй УАЗ-452 түхэлэй автомашина дууһан тоногдоо. Түлишэ ба түрхихэ зүйлнүүд бүридхэлдэ абтанагүй. Бүтээгдэһэн хүдэлмэриин дүн буруугаар согсологдоно, үлүү мүнгэ зөөри гаргашалагдана.

Эдэ бүхы дутагдалнуудтай эбсэжэ байһан участогай начальник Л. П. Кузнецов арадай хиналтын комитедэй шиидхэбэреэр шангаар хэһээгдэбэ.

Мүн ээлжээтэ заседани дээрэ районой «Сельхозхимия» нэгэдэлдэ үйлэдбэриин түсэб дүүргэлтын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Нуга сабшалан, таряаланда ябуулагдаха хүдэлмэриин түсэбүүд дүүргэгдэнэгүй. Нэгэдэлэй (түрүүлэгшэнь Т. Ц. Дарижапов) хүдэлмэрилэгшэд ороoһото, тэжээлэй ургамалнуудаи, мүн нуга сабшалангай үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэмжээнүүдые һулаар ябуулна. Механизаторнууд болон мэргэжэлтэдэй дунда ажалай журам сахигданагүй. Хүдөө ажахын техникэ тон муугаар ашаглагдана, удаан саг соо миин зогсоогдоно. Нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбтэ даабаринуудаа оройдоол 69 процент дүүргээ. Газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагданагүй, 2000 тонно наг шэбхэ сабшалан, таряаланда гаргагдаагүй байһаар.

Оньһожоруулагдамал отрядай механизаторнуудай ажал хэрэгүүд һулаар эмхидхэгдэнэ. Хүдэлмэриин газарта техникэ заһабарилга эрхилэгдэнэгүй, бүхы техническэ туһаламжа мартагданхай. Арадай хинагшадай тус отрядта шалгалтаар ерэхэдэ, механизаторнууд ажалдаа үдэрэй 2 часта гараа. Ажалшадые халуун эдеэ хоолоор хангалга һулаар эмхидхэгдэнхэй.

Бүтээсэ ехэтэй Т-150, С-100 түхэлэй тракторнууд муугаар ашаглагдана. Шадабаригүй, дүй дүршэлөөр бага трактористнууд тэдэниие жолоододог юм.

Оньһожоруулагдамал отрядай начальник Б-Ц. Х. Юмажапов ажалай болон үйлэдбэриин журам эбдэнэ, саг үргэлжэ архидана. Тиимэһээ механизаторнуудай хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ, бүтээгдэһэн ажалай шанар хинагданагүй.

Нэгэдэлэй ажалшад минеральна үтэгжүүлгэ тараалгада хайша хэрэгээр хандана, тэрэниие хадагалха гурим хазагайруулна.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮД

ХҮНДЭТЭЙ БАЙНГҮЙ ЯАХАБ ДАА

Манай Тээгдэ нютагта Нина Иннокентьевна Шодоновае танихагүй хүн үгы. Нина Иннокентьевна мэргэжэлээрээ багша юм. Олон жэлдэ үхибүүдыемнай эрдэм номдо һургажа байна. Баян дүй дүршэлтэй энэ багша наһанайнгаа амаралтада гарабашье, багшанарайнгаа коллективтэй, заажа байһан һурагшадтаяа хахасангүй, үнөөхил зангаараа хэшээлнүүдтээ ябаһаар зандаа.

Нина Иннокентьевна үхибүүдые географияар һонирхуулха талаар онсо абьяастай байхынгаа хажуугаар тэрэ эрхим һайн хүмүүжүүлэгшэ, басагад, хүбүүдэймнай үнэн нүхэрынь юм. Зун болоходо, тэрэ һургуулиингаа дэргэдэхи огород эрхилдэг. Дуратай багшаяа дахажа, үхибүүд тэндэньшье олоороо хүдэлдэг юм. Хододоо һурагшадайнгаа дунда ябадаг багша хүндэдэ хүрэнгүй яахаб даа.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хоринн район.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Гадаадын оронуудай хэблэл совет-анголын хамтын коммюнике тайлбарилна. Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ совет эб найрамдалта үүсхэлнүүдые, тэрэшэлэн Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Прагадахи Политическэ деклараци дотор найруулагдаһан дурдхалнуудые Анголын бүрин хүсэдөөр дэмжэдэг байһаниинь элирхэйлэгдээ, гээд **«Жорнал ди Ангола»** газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Хөөрэлдөөндэ хабаадагшад Африкадахи байдалда онсо анхаралаа хандуулаа. Энэ нютагтахи шахардуу шанга байдал ЮАР-һаа эхи үндэһэтэй, гээд Венгриин **«Непсабадшаг»** заана. Хүршэ бэеэ даанхай гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ хамааралсажа, ЮАР расизмын ба колониализмын политика бэелүүлнэ. Оронойнгоо бэеэ хамгаалха хаба шадалые бэхижүүлхэдэнь, Анголын бэеэ даанхай байдалые ба газар дайдын бүрин бүтэн байлгые аршалан хамгаалхадань СССР саашадаашье туһалха, харилсаа холбоо бэелүүлхэ гэжэ Москвадахи хөөрэлдөөнүүд шэнээр гэршэлээ гээд Индиин **«Пэтриот»** тэмдэглэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Оттавада ошоод байһые тайлбарилха зуураа, албанай хэрэгээр энэ аяншалгань Канадатай һайн хүршэ ёһоной харилсаа холбооe хүгжөөхэ гэһэн Советскэ Союзай хүсэл эрмэлзэлые үшөө дахин гэршэлбэ, гээд **Канадын хэблэл** заана. «Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха хэрэгтэ СССР-эй бүхы дурадхалнууд тон шухала удха шанартай юм» гээд Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг дотороо Монголой **«Үнэн»** бэшэнэ.

Республикын элдэб хото городуудта үнгэргэгдэжэ байһан залуушуулай хабарай заншалта уулзалганууд ГДР-эй хэблэлэй гол анхаралда байна. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна хэрэгсэлнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо НАТО-гай түсэбүүдые залуушуул нэгэн һаналтайгаар буруушаана. Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлаха ба хуряаха, СССР-эй бүтэмжэтэй дурадхалнуудые дэмжэхэ талаар нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абхуулхын түлөө тэмсэнэ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Израилиин булимтархы политика ба Тель-Авивай эзэрхэг түримхэй хараа шугамые Холбоото Штадуудай дэмжэлгэ ООН-ой Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ шангаар шүүмжэлэгдээ. Палестиныхидтэ харша Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай улам һүжэрһэн ушарһаа араб оронуудай гүйлтаар Совет зарлагдаһан байгаа.

Мүнөө жэлдэ Аюулгүйн Совет энэ асуудалда хоёрдохёо хандана. Булимтаран эзэмдэгдэһэн араб газар дээрэ Израилиин һуурин тосхонуудые түбхинүүлхэ ба Палестинын араб арадай бодото эрхэнүүдые хаһаха гээшэ арадуудай хоорондын эрхын бүхы дүримүүдые эбдэһэн ябадал болоно, гэжэ ООН-ой гэшүүн оронуудай дииилэнхи олонхинь тоолоно. Уласхоорондын энэ дээрмэдэлгэдэ шууд түргэнөөр эсэс табихые ООН-ой Генеральна Ассамблейн ба Аюулгүйн Совет Тель-Авивай урда эрилтэ табина.

Гэбэшье Израилиин зонхилогшод уласхоорондын хамталай үнэн зүб эрилтэнүүдые хэрэгсээнэгүй гээд олохон делегадууд тэмдэглээ. Холбоото Штадуудай зүгһөө Израильда экономическа, политическэ ба сэрэгэй ехэ туһаламжын үзүүлэгдэдэг байһаниинь Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй иимэ ябадалай шалтагаан болоно гээд араб оронуудые ООН-до түлөөлдэг бүлэгэй түрүүлэгшэ Катара Я. Джамаль заагаа.

КАМЕРУНАЙ НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР

ЯУНДЕ. Камерунай хото городуудай, һуурин тосхонуудай үйлсэнүүд ногоон, шара, улаан үнгэтэй национальна зүгүүдаар шэмэглэгдэнхэй. Камерунай Нэгэдэмэл Республикын байгуулагдаһаар 11-дэхи жэлэй ойе оронoй хүн зон майн 20-до һайндэрлэбэ.

1972 оной майн 20-до ниитэ нэгэн гүрэниие байгуулга оронoй политическэ ба экономическа бэеэ даһан байдалые бэхижүүлгын шухала шата болоһон байгаа. Политическэ бэеэ даһан байдал нэн түрүүн экономическа талаараа бэеэ даһан байдалаар тодорхойлогдодог гэжэ Камерунай хүтэлбэрилэгшэд тоолоно. Эдэ жэлнүүдтэ национальна промышленностиие байгуулгада горитой амжалта туйлагдаа. Хүдөө ажахын продукци болбосоруулдаг предприятинуудтай, түбидэхи эгээл ехэ алюминиин заводтой байһан һаа, харин мүнөө целлюлозо-саарһанай комбинат, нефть болбосоруулгын завод баригдаһан байна. Республика ондоо тээһээ нефть худалдажа абадаг байһанаа болижо, нефтиин монополинуудһаа дулдыданги бэшэ байдалтай болонхой. Өөһэдын ашагта малтамалнуудай үндэһэ һуури дээрэ хүндэ промышленностиин предприятинууд баригдана. 1982 — 1986 онуудтахи экономическа, социальна ба соёлой хүгжэлтын табан жэлэй түсэб бэелүүлэгдэжэ байна. Тэрэ 2000 он болотор оронoй социально-экономическа түхэл шарайе үндэһөөрнь хубилгаха һуури табина.

ОЙЛГОЛСОЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

БУДАПЕШТ. ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Зимбабвиин Республикын премьер-министр Р. Мугабетай уулзаба.

Үнэн зүрхэнэй, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн уулзалгын үедэ хоёр оронoй байдал тухай нэгэ нэгэндээ мэдээсэһэн, уласхоорондын зарим шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна. Тиихэдээ Африка түбидэхи байдалда онсо анхаралаа хандуулба. Харилсаа холбоогоо үргэдхэхөөр бэлэн байһанаа тэдэнэр батадхаа.

ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Лазар Р. Мугабетай хөөрэлдэбэ.

ҺУРАГШАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИИН БРИГАДАНУУД ТУХАЙ

ЭДЭБХИ, ЗОРИГОО ЭЛСҮҮЛНЭ

Омско областиин хүдөөгэй дунда һургуулинуудые дүүргэгшэд мал ажалда хүдэлхөөр үлэхэ гэһэн үүсхэл һуралсалай үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар гаргаа һэн. Эдэнэр тусхай слёдто уг зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэһэн байна. Областиин һурагшадай үүсхэл Буряадтамнай үргэнөөр дэмжэгдэһэн юм. Нэн түрүү Топкагай, Хамнинч, Үнэгэтэйн һурагшад хүдөө ажахыда үлэжэ хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлээ бэлэй.

СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ һурагшадай хабаадалга—тэдэнние ажалдаа дуратайгаар хүмүүжүүлгын шухала арга һүхэсэл болоно. Хэжэ байһан хүдэлмэриингөө түлөө харюусалгаяа дууһан мэдэржэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам сахижа һурана бшуу.

Тиимэһээл һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай гэшүүд ашаг үрэтэй, эмхитэй хүдэлмэридэ дүршэн дадана гээшэ. Республикымнай ажалай нэгэдэлнүүдэй эдир гүйлөөлэгшэд Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараһан. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ манай һурагшад социалис мүрысөөнэй, мүн тусхай соносхогдоһон харалгын дүнгөөр түрүү һууринуудые эзэлһэн байна. Хориин районой эдиршүүл республиканска болон Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэн. Шэбэртын һурагшадай үйлэдбэриин бригада габшагай ажалайнгаа түлөө автобус бэлэгтэ хүртэһэн юм. Бэшүүрэй, Зэдын, Хориин районуудай һургуулинуудай һурагшад ажалай табадахи четвертьдэ үүсхэл оролдолгоёо гүйсэд элирхэйлээ.

1983 оной түсэбүүд баталагдан абтаа. Нёдондонойхидо орходоо бүри ехэ хэмжээнэй ажал мүнөө жэл хэгдэхэ байна. Һурагшад 136.850 хурьга харууһалан тэнжээхэ, 584,8 гектар талмайда овощ тариха, 2570 тугал тэнжээхэ, 705 320 хонин хайшалха гэһэн уялгануудые абанхай.

Хориин районой һурагшадай овощ таридаг талмай үргэдхэгдэнэ, харууһалагдаха хурьгадай тоо жэл бүри олошоруулагдана. Жэшээлхэдэ, 1981 ондо 13895 хурьга тэнжээгээ һаа, нёдондо энэ тоо 19481-дэ хүргэгдэһэн байна. Мүнөө жэл түрүүлэгшэд ажахынуудта 21200 хурьга харууһалха түсэбтэй. Суудхын туршада толгой бүриин шэгнүүрые 120-һоо 146 грамм хүрэтэр нэмээхэ гэһэн уялгатай.

Хориин, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Зэдын эдиршүүд малай шэгнүүрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой амжалта туйлаа. Жэл бүри үндэр дүнгүүдые түйлахадань бэрхэтэй. Гэбэшье һурагшад үнэн зүрхэнһөө шармайн хүдэлдэг.

Районуудай партийна болон совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд һурагшадай бригадануудай хүдэлмэрие хинан шалгадаг, хүтэлбэрилдэг юм. Тиихэдээ байра байдалан һайжаруулгада, эдеэ хоолоор хангалгада түбхын түрүүн гол анхаралаа хандуулдаг. Ажалай ба амаралтын лагерьнууд баригдадаг, хэрэгтэй онһон техникэ, түхеэрэлгэнүүд тодхогдодог, столовонууд, улаан булангууд эмхидхэгдэдэг. Хориин райондо 10, Бэшүүрэй райондо 13, Зэдын райондо 16 ажалай ба амаралтын лагерь байгуулагдаһан.

Иимэ лагерьнуудай хүдэлмэри тухай мэдээсэл дэлгэрүүлхэ, дүй дүршэл тухайнь хүн зондо хөөрэжэ үгэхэ зорилготойгоор тусхай конкурснууд үнгэргэгдэдэг юм. Хүдөө ажахын мэргэжэлнүүдтэ иимэ конкурснууд зорюулагдадаг. Ахалагша классуудай һурагшад, эндэ хабаадалсахадаа, эрдэм мэдэсээ, шадабаряа гэршэлдэг. Һаалишадай, механизаторнуудай, луговодуудай, үрэ жэмэстэ саад һуулгагшадай болон овощ таригшадай мэргэжэлые хэр зэргэ шудалһанаа, ямар дүршэлтэй болоһоноо олоной урда харуулдаг. Арсалдаага хөөрэлдөөн, зүбшэн хэлсэлгэнүүд һонирхолтойгоор үнгэрдэг. Гүнзэгы теоретическэ мэдэсэ, практическа дүршэл заатагүй хэрэгтэй ха юм. Багаһаа хойшо эсэгэтэеэ тракторта һуулсажа, ажалынь адаглаһан, үгышье һаа эхэдээ фермэдэ, колхозой огород соо хүдэлхэдэнь туһалһан үхибүүд илагшад боложо гарадаг.

Гэхэтэй хамта, ахалагша классуудай түлөөлэгшэд социалис мүрысөөндэ булта хабаадуулагдадаггүй юм. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай 20 процентнь шахуу мүрысөөндэ хабаадагагүй гэжэ тодорхойлогдоо. Шэнжэлгэ-туршалгын хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй. Полинуудта болон талмайнуудта туршалгын участогууд багаар үгтэдэг, уламжалан ажалай научна үрэ дүнгүүдэй шанар дээшэлүүлэгдэдэггүй байна.

Бригада бүхэн байгаали хамгаалгын хүдэлмэридэ хабаададаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Сэнхир ба ногоон патрульнууд хаа хаанагүй хүдэлмэреэ эрхилдэг байна. Ажалай ба амаралтын лагерине болбосон түхэлтэй болгохын тула ногоорууулгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

1982 ондо ногоон патрульнуудай 226, сэнхир патрульнуудай 108 отряд хүдэлөө һэн. Үхибүүдэй гараар 797 мянган һөөг модон һуулгагдаһан, шоргоолжоной 2795 бута харуулга доро абтаһан, 2662 килограмм эм домто ургамал суглуулагдаһан байна.

Һургуулиин дэргэдэ заповеднигүүдые байгуулга һайшаалта хэрэг мүн. Шэнэ Заганай, Шэбэртын, Шэнэ Ноёнай, Гильбэрын болон бусадшье һургуулинуудта энэ хүдэлмэриин эхин табигдаа. Шэнэ Заганайхид энэ талаар дүршэлөө ехэл дуратайгаар хубаалдадаг юм. Эдэнэрэй зорилгонуудынь ехэ. Үбэлэй сагта ангуудай амидаралда хэрэгтэй тэжээл бэлэдхэдэг, ой соогуур ябаха дүрим хазагайруулагшадые шалгадаг байха юм. Тиихэдэ заповедник соо шангаар хөөрэлдэхэ, үлир жэмэс түүхэ болон буу зэбсэг абаад ябаха ушарнууд огто хоригдоно. Браконьернууд һургуулиин дэргэдэхи заповеднигые холуур тойрон гарадаг болонхой. Харууһан шанга гэжэ мэдэнэ ха юм. Эндэ ой модоной ёһотой ханинар урган хүмүүжэгдэнэ бшуу.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд эдэбхи зоригто ажалаа Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулхаар шиидэнхэй.

М. ЧЕБУНИНА,
эдир натуралистнуудай республиканска станциин директор.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай Спортивна делегациин гэшүүдэй манай республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотын комсомолшууд болон залуушуултай уулзалга баярай оршон байдалда «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Спортдо дуратайшуул—промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, студентнэр болон һурагшад олоороо эндэ сугларжа, спортын һайндэртэ хабаадаһан байха юм.

Комсомолой обкомой спортивна ба оборонно-иитын таһагые даагша А. Ефимов үгэ хэлэжэ, энэ уулзалгые нээбэ. Тиихэдээ тэрэ республикымнай 60 жэлэй ойн урда тээхэнэ манай Буряад орондо айлшаар бууһан элитэ ехэ спортсменүүдтэ, тренернүүдтэ саашадаа ажалдаа, һуралсалдаа, спортдоо бүри ехэ амжалтануудые туйлажа булташье баясуулан ябахыень хүсэбэ.

Спортивна делегациие хүтэлбэрилэгшэ — Олимпиин наадануудай хоёр удаа чемпион, спортын габьяата мастер Б. Н. Лагутин харюугай үгэ хэлэхэдээ, хүндэмүүшэ ёһоор, халуунаар угтаһанайнь түлөө сугларагшадта, тэдээгээр дамжуулан Буряадай республикын бүхы ажалшадта халуун зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

Совет хүнүүдэй ажабайдалда физкультура болон спортын ямар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан тухай, ургажа ябаа залуу үетэнэй элүүрые хамгаалгада, тэдэнние гүнзэгы үзэл бодолтойгоор, Эхэ орондоо инаг дуратайгаар хүмүүжүүлгэдэ тэрэнэй ехээр нүлөөлдэг байһан тухай Борис Николаевич, ушар баримтануудта үндэһэлэн, һонирхолтойгоор хөөрэжэ, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаһан байха юм.

Уулзалгада хабаадаһан республикымнай ниислэл хотын хүүгэдэй спортын һургуулинуудай һурагшад тэрэнэй хэлэһэн үгые амяа даран анхаралтайгаар шагнажа,

УДААН САГ СОО МАРТАГДАХАГҮЙ

айлшаар ерээд байһан элитэ ехэ спортсменүүдэй гаталһан замаар дабшаха хүсэл эрмэлзэлдэ абтаһаниинь гайхалтайшье бэшэ байгаа бэлэй.

СССР-эй Спорткомитедэй спортын мүрысөөнүүдэй таһагай начальнигай орлогшо В. С. Белов үгэ абаба. Совет ороной самбо, классическа, дүрэ буляалдалгын барилдаануудай, боксын, хүндэ атлетикын, дзю-догой суглуулагдамал командануудай ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ ямараар һорилго, бэлэдхэл хэжэ байһан тухай, Эхэ ороноймнгоо спортын алдар солые арьбадхаха хүсэлтэй байһан тухайдань дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Удаань спортын делегациин гэшүүд өөһэд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабари, арга дүрэеэ харуулжа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа.

Түрүүлэн хибэс дээрэ самбистнууд гараба. М. Рамазанов—В. Ченгин хоёр гаһар томо бэетэйнүүдшье һаа, хүнгэн солбоноор барилдажа, гоё һайхан арга дүрэеэ харуулаа.

—Дэлхэйн гурба дахин чемпионууд, дэлхэйн кубогта хүртэгшэд, спортын габьяата мастернууд В. Астахов, А. Ходырев мэргэжэл шадабаряа харуулхань,—гээд микрофоноор соносхогдоходонь, эндэ сугларагшадай альга ташалган аадар бороо шэнгеэр шааяшана.

Айлшаднай өөр өөрын онсо арга дүрэтэй самбистнууд юм. Эгээл нимэһээ тэдэнэй ехэ-ехэ мүрысөөнүүдтэ хододоо шалгаржа гарадаг байһыень мэдэдэг, ойлгожо ядахын аргагүй байгдаа бэлэй.

А. Шуров, В. Губанов дзюдогой элдэб янзын, гоё һайхан арга дүрые гүйсэдхэһэн байна.

Һүүлээрнь гимнастканууд Татьяна Бастрыкина, Наталья Очкал гэгшэд сахаригтайгаар, лентэтэйгээр, бүмбэгэтэйгээр упражненинүүдые гүйсэдхэжэ, уян нугархай, шамбай солбон байһанаа, өөһэд өөһэдынгөө бэлиг шадабари харуулба.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): В. Астахов, самбо барилдаагаар СССР-эй суглуулагдамал командын ахалагша тренер, СССР-эй габьяата тренер Ю. Ф. Борисочкин, А. Ходырев, Б. Н. Лагутин.

В. ПЛУТТЫН фото.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

«...ХАЛУУН БАЯРЫЕ ХҮРГЭНЭБ»

Дуу болон хатарай «Байгал» ансамблиин, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай зундаа гү, али намартаа гастрольдо ерэхыень жэл бүри хүлеэжэ байдагбди. Улаан-Үдэһөө манай артистнууд ерээ гэжэ дуулахадаа нютагаархимнай бултадаа клуб соогоо суглардаг юм. Зүжэгэй гү, али наадан һүүлээр сэдьхэл зүрхэмнай ямар бэ даа гоё һайхан баяраар дүүрэжэ, хүнгэн дорюун ябахаш. Ажалшье хэхэдэ булай бүтэсэтэй шэнги байдаг.

Республикымнай кукольна театр тээмэндэ манай Галтай ерэжэ, Ц. Шагжинай, «Будамшуу» гэжэ зүжэг харуулаа һэн. Тиихэдэ үхибүүдтэеэ ерэһэн ехэшүүлшье олон байгаа. Үһан буряад хэлэн дээрэ «дуугардаг» куклануудые харахадаа Галтаймнай үхибүүд ехээр баярлаа, һайшаагаа.

Би тэрэ зүжэг хараһан үхибүүдэй, тэрэнэй түрэлхидэй зүгһөө артистнууд Жаргал Жербаев, Леонид Хамгушкеев, Зоя Очирова, Цыпилма Прокопьева болон Туяна Цыдтилова гэгшэдтэ халуун баярые хүргэнэб.

Эдэ залуухан артистнууд, илангаяа Ж. Жербаев (Будамшуу), Ц. Прокопьева (Һорнин), Т. Цыдтилова (Пиглай), Л. Хамгушкеев (Найдан) гэгшэд шадамар бэрхээр рольнуудаа гүйсэдхэжэ, манай үхибүүдтэ хэды һайхан баяр бэлэглээб. Тиигээд лэ хүдөө нютагуудаар ходо ябажа байгыт гэжэ уринаб. Ажалдатнай амжалта, ажабайдалдатнай зол жаргал хүсэнэб.

Д. ДЫМБРЫЛОВА,
пенсионер.
Мухар-Шэбэрэй район. Галтай нютаг.

КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан соо республикымнай фельдшернүүдэй дүрбэдэхи конференци һаяхан үнгэргэгдэбэ. Эндэ республикын районуудай фельдшерскэ, фельдшерско-акушерскэ пунктнуудые даагшад олоороо хабаадалсаа. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд өөһэд өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэжэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, дүршэлөө хубаалдаха тухай зүбшэн хэлсэһэн байна.

«Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудта медицинскэ хангалгые саашадань һайжаруулха тухай» Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1982 оной октябриин 15-да баталан абаһан тогтоолтой зохилдуулан, фельдшерскэ болон фельдшерско-акушерскэ пунктнуудай хүдэлмэрие саашадань һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд тухай» асуудалаар республикын элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо К. Ж. Маланов элидхэл хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо В. М. Маланов, республиканска больницын ахамад врачай орлогшо М. Н. Болдогуев, Захааминай районой түбэй больницын ахамад врачай орлогшо А. А. Бакшеева, Прибайкалиин районой Мостоякын фельдшерскэ пунктые даагша Т. А. Каргапольцева, республиканска тубдиспансерай ахамад врачай орлогшо А. Х. Бажеева, Захааминай районой Утаатын фельдшерско-акушерскэ пунктые даагша Р. Д. Цыренова, Улаан-Үдын районой Ганзуринай фельдшерскэ пунктые даагша К. Е. Соловьева, Улаан-Үдын медицинскэ училищиин директор А. Р. Гумниц, аптекэнүүдэй управлениин таһагые даагша О. В. Логина гэгшэд хабаадалсаба.

Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ, сугларагшадые халуунаар амаршалаа.

Конференцидэ хабаадагшад Улаан-Үдын медицинскэ училищиин багшанар болон студентнэртэй уулзалга үнгэргөө.

Х. ДАРМАЕВА.

Москвагай, Ленинградай оёдолшод һурагшадай шэнэ формо оёжо эхилбэ. Аха классай басагадай тройко костюмда юбка, жилет, жакет оролоо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградай басагад һурагшадай шэнэ хубсаһа үмдөөд харуулжа байна.

ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Город тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгоё!» — түрүү бэшэг. «Ургасын гараса нюдэ баярлуулна» — Н. Дегтяревой статья. «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо»: Буряадай литература болон искусствын үдэрнүүд Москвада. «Амар сайн, түрэл нютагнай!» —Ч. Гомбоинай хэһэн репортаж. «Ойн баярай хүндэлэлэй ажалай вахта» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоердохи хуудаһанда. Түрүү дүй дүршэлэй һургуули. «Ашаг үрын шухала хуби» — М. Калекинай статья. Эдеэ хоолой программа: хамһабариин ажахынуудай нөөсэ арганууд. «Предприятиин агроцех» — М. Егоровой статья. «Өөртөө түбэг ушаруулангүйгөөр» Л. Снетковой корреспонденци. «Подряд бэшэ, харин...» — жолоошодой бэшэг.

Гурбадахи хуудаһанда. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Туйлалтанууд болон амжалтануудай харгы замаар» — И. Соктоевой статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. «Интернационалистнуудые хүжүүжүүлнэбди» — ТАСС-ай фото-мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ажаһуудалай албан дурадхана» — мэдээсэлнүүд. Киногой соносхолнууд, телевидениин программа.

ХҮН БА байгаали

ЗҮГЫНҮҮД, ШОРГООЛЖОД... ХАМГААЛАГДАНА

Эрбээхэйнүүд, сохонууд, абаахайнууд, хорхой шумуул газарай амидаралда хэрэгтэй гү? Энэ асуудал үни галабһаа эрдэмтэдэй ухаае хүлгүүлдэг юм. Мүнөө үедэ хоморой түрэлэй жэжэхэн амитадые үндэһэ таһаран хосоролгоһоо абарха зорилго эрдэмтэдэй урда табигдана. Тусхай бишыхан заповеднигүүд манай орон дотор, мүн хилын саанахи гүрэнүүдтэшье байгуулагданхай. Жэшээлхэдэ, Польшо болон Эстонидо шоргоолжодые хамгаалхаар заповеднигүүд эмхидхэгдэнхэй. Зүгын Добуунууд гэжэ нэрэтэй заповедник Омско областьдо бии юм. Зүгынүүд эндэ үсхэбэрилэгдэдэг.

Байгаали хамгаалгын энэ шэнэ арга СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ һайшаагдаһан, мүн олониитэ хүн зон дэмжэһэн юм. Микрозаповеднигүүдэй тоо хараа байса олошорно. Жэшээлхэдэ, Узбекистанда каракурт абаахай тусхай харууһан доро абтахаар хараалагдана. Доодо Ураалда, онсолбол, Башкирска заповеднигтэ, бурзянка гэһэн зүгы хамгаалагдадаг.Энэ зүгын суглуулһан тоһон эрхим һайн шанартай байһандаа нэгэнтэ бэшэ шагналнуудта хүртэһэн байха юм.

СССР-тэ далайн түрүүшын заповедник байгуулагданхай. Энэмнэй хадаа Японско далайдахи тохой шадарай оршомдо юм. Үһан соо амидардаг элдэб түрэлэй жэжэ бужа амитад тэрэ зандаа үлэхэ зэргэтэй гэжэ тоологдоно бшуу. Илангаяа хомор түрэлнүүдынь тусхай хууляар хамгаалагдадаг. Загаһанай баялигуудые хамгаалха тухай тогтоол дотор үһанай хабшаахай, дун хорхой, хүнды гэдэһэ дотортой губка, моллюсканууд заатагүй оруулагдадаг. СССР-эй Загаһанай ажахын министерствын гаргаһан үүсхэл энэ талаар тон сэнтэй гээшэ. Ой модоной харууһанай хүдэлмэрилэгшэд хүрин улаан үнгэтэй шоргоолжодые олошоруулхын тула оролдодог. Тиихэдээ бутануудыень ондо ондоо газарта абаашажа тараадаг юм.

Зариманайнь хэдэн зуун хорхой шумуул газарай нюруућаа огтолон үгы болоо. Нүгөөдэнүүдынь эрдэм наукада мүнөөшье болотор оройдоошье мэдэгдээгүй. Хосоролгынь тал шалтагаан гэхэдэ, амидардаг тааруу эрхэ байдалынь үгы болоно бшуу. Газарай хахалагдахада хэдэн мянгаараа хосорно. Коллекци суглуулагшад мүн лэ нилээд хоро хүргэдэг юм.

1978 оной намар Ашхабад хотодо байгаали болон байгаалиин баялигуудые хамгаалгын уласхоорондын холбооной XIV Генеральна Ассамблей болоо һэн. Эндэ шухала хоёр документ баталагдан абтаһан байна. Байгаали хамгаалгын элдэб арганууд харагдажа үзэгдөө. Шиидхэбэринүүд соонь ингэжэ бэшэгдээ бэлэй: **«Байгаали хадаа гансашье материальна баялигай нөөсэ бэшэ, мүн сэнтэй бодол, һайханай мэдэрэл түрүүлдэг шэдитэй бшуу. Энэ дэлхэй дээрэ амидаржа байһан бүхы юумэн шухаг, өөрсэ онсо шэнжэтэй. Хүн зондо хэрэгтэйшье, үгышье һаа амидарха эрхэтэй. Энэмнай үлүүсэ хэлэгдэһэн гоё үгэ бэшэ. Амитай юумэн бүхэндэ гамтайгаар хандахадаа, хүнүүд ухаан бодолойнгоо хэмжээе, сэдьхэлэйнгээ уужам дэлгэрые элирхэйлнэ бшуу».**

Хүн түрэлтэндэ, байгаалида огто хэрэггүй амитад оршон тойрон үгы, харин үшөө һайса шудалагдаагүй, хэрэглэгдэжэ үзөөгүй шэнжэтэй амитад бии гэжэ энэ Ассамблей дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Мүнөө үедэ СССР-эй Улаан дэбтэрэй хоердохи хэблэл бэлдэгдэжэ байнхай. Эндэ үсөөн болоһон жэжэхэн амитад оруулагдаха юм. Энэ ушар эгээл түрүүшынхеэ эдэ амитадта онсо анхарал хандуулһанай гэршэ мүн. Томо хорхой шумуулнууд, юрэ бусын, жэгтэй түхэлтэй бусадшье амитад хараада абтаха. Эрбээхэйнүүд илангаяа олон. Аяар 104 ондо ондоо түхэлэй эрбээхэй Улаан дэбтэртэ оруулагдаха юм. Коллекци суглуулагшад эрбээхэйнүүдые хайра гамгүй олоор баридаг шуналтай. Энээниие хорихо саг ерээ. Зарим тэрмээлжэнүүд, томо таршаанууд, сохонууд, зүгынүүд (тэрэ тоодо Байгалай эрьеэр амидардаг) бусадшье шумуулнууд харууһан доро абахаар дурадхагданхай. Арбан нэгэн ондо ондоо янзын бороогой хорхой, 2 янзын хабшаахай гэхэ мэтэнүүд үсөөрэнхэй гэжэ элирүүлэгдээ.

Улаан дэбтэрэй хоердохи хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байха сагта жэжэхэн амитадые шудалхаар хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэһээр. Жэшээлхэдэ, Куйбышевска областьдо (Дунда Волго шадар) медицинын шуһаша хорхой, бороогой хорхой, дабһагүй үһанай амитад, хабшаахай гэхэ мэтэнүүд дүтэрхы бүридхэлдэ абтаа һэн.

Иимэ хүдэлмэри Буряадтамнай мүн лэ ябуулагдана.

СССР-эй Улаан дэбтэртэ оруулагдамаар жэжэхэн амитад хизаар нютагтамнай олон юм. Тэрэ тоодо үни галабһаа мэдээжэ акантобделла гэһэн шуһаша хорхой, халуун аршаануудай шэмэглэл тэрмээлжэн, зарим сохонууд, эрбээхэйнүүд оролсоно. Гадна Байгал нуурай үзэсхэлэн эрьенүүд шадархи амитад Улаан дэбтэртэ бодото һуурияа эзэлхэ ёһоороо эзэлхэ юм.

Республикымнай байгаалида дуратайшуулые Улаан дэбтэр бэлдэлгэдэ хабаадалсахыень уряалха байнабди.

А. ВИНОГРАДОВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай научна хүдэлмэрилэгшэ, биолог.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Онтохондо айлшаар». «Финист — ясный сокол». 11.35 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.35 — Г. Бенявскиин скрипкын хүгжэм. 12.45 — Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.25 — Баримтата фильмүүд. 16.35—«Фридерик Шопенэй зохёол бүтээлнүүд». 17.05 — А. Н. Островскиин пьесэнүүдэй героининууд. 18.10 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.40 — Москвагай Гүрэнэй симфоническа оркестр наадаха. 19.05—СССР-эй геологиин министр Е. Н. Козловскитой МГУ-гай студентнүүд уулзаха. 19.20 — Мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20. 00 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 20.25 — «Сэян» — хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 21.00 — «В сердце Анд» — баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-эй арадай артистка М. Биешугэй концерт. 23.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Баскетбол. Эхэнэрнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Франц хэлэн. 13.35 — Хүгжэм. 4-дэхи класс. 14.05 — «Шатарай һургуули». 14.35 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн мүнөөнэй совет прозодо». 15.05 — Байгаали шэнжэлгэ. 3-дахи класс. 15.25 — «Звездочет» — тележурнал. 16.10 — «И. С. Тургеневэй ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.55 — Шэнэ һонин.

Улаан-Удэ. 19.50 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.30 — С. Рахманинов. Оркестртэй хамта фортепиано дээрэ наадагдаха нэгэдэхи концерт. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Ургамалнуудай аймаг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Наш общий друг» — олон серитэй уран һайханай фильм. (Великобритани). (1-дэхи сери). 23.25 — Пермиин зурагай галерей тухай баримтата фильм.

САГАН УЛАРИЛ

Республика доторнай мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, урда болон баруун-урда районуудта багаханаар бороо орохо. Баруун тээһээ секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 19—24, зарим районуудта 13—18 градус дулаан байха. Улаан-Үдэдэ нэгэ сэлмэжэ, нэгэ бүрхэжэ байха, бороо орохогүй. 20—22 градус дулаан болохо.

(Газетымнай удаадахи номер майн 26-да гараха.)

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54—54, зам. редактора—2-68-08, зам редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2—60—91, переводов—2,54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли.
Н-00516. Заказ № 121. Индекс 04649.

